

јуни-септембар 2011

ОТЕЦА ИСТИНА

ЛИСТ УДРУЖЕЊА ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ ГОДИНА VII БРОЈ 26

КАСНО СТЕ СЕ СЕТИЛИ!

Нашу домаћу јавност али и добре познаваоце косовске збиље у иностранству шокирао је филм “У кавезу” рађен у Француској, у ком приказује збивања око нелегалне трговине органима дијаметрално супротно од већ познатог стварног догађаја.

После готово деценију Албанци су се сетили да су заправао они “били жртве” у том монструозном догађају.

Да је било и трговине органима Албанаца брујао би о томе читав свет као што је брујао када се десио Рачак (за који се касније испоставило да је исконструисан како би бомбе летеле по Србији и Србима).

Шта би дали организатори монструозног “бизниса” са људским органима а и њихови наруччиоци, чија се имена знају, да имају моћ да униште сва документа годинама прикупљана од стране наших и међународних истражитеља која недвомислено потврђују да су над Србима и неалбанцима чињени незамисливи злочини.

И након усвајања извештаја Дика Мартија у Парламентарној скupштини Савета Европе и опште осуде тог злочина и захтева да правосуђе треба да ступи на сцену, наврат на нос склешао је филм о “јадним албанским жртвама”.

С обзиром да је тај филм видело много људи, штета је начињена, то је несумњиво, али кад стварни починиоци из криминалног албанског миљеа стану пред лице правде видеће људи да су били жртве медијске пропаганде.

Касно сте се сетили “врли режисери” и инвеститори у ту “документарну уметност”.

Истина се већ зна, а они који су због досадашње необавештености насели, освестиће се врло брзо и признати да су били у заблуди.

М.М.К.

ОТЈЕТА ИСТИНА

**Удружење породица
киднапованих и несталих
лица на Косову и Метохији**

Главни и одговорни уредник
Милијана М. Комаревић

Компјутерска обрада
и
Штампа
“ИН” Земун

Тираж 1200 ком

Председник Удружења
Верица Томановић

Секретар Удружења
Олгица Божанић

Уређивачки одбор
Миланка Петровић
Павле Костић
Драгана Мајсторовић
Гордана Ристић
Бранкица Антић
Милорад Трифуновић
Негован Маврић
Велибор Ађанчић

* * *

Први број часописа изашао је 31.
августа 2004. године,
излази тромесечно.

Часопис је објављен уз свесрдну
помоћ
Министарства
за Косово и Метохију
и Термо електране Обилић
Часопис је бесплатан
текући рачун:
205-22276-93

Комерцијална банка А.Д. Београд

e-mail:udruzenjekidnest@yahoo.com
www.udruzenjeporodica.org.rs

САДРЖАЈ

Међународни дан несталих

4

Живимо у непреболу

6

Изједначити све жртве

7

ЖЕКИМ - Подршка Србима на Космету

8

Милочер -Састанак са породицама

9

Сабор подршке Србима на Космету

10

Изабрано руководство

11

Нестала још једна варош

13

Имамо истинита сведочења

19-22

Истрага под знаком питања

23

Тачи отимао неистомишљенике Абанце

25

Бондстил, база за трговину органима

26

Убијали смо Србе сваког дана

27

Обележена годишњица отмице Срба Рома у Ораховцу

29-30

Је ли истина на помолу?

33

Судбине

34-37

Обележен Међународни дан несталих-30. август” на тргу Николе Пашића

ДА СЕ ОВАКАВ ЗЛОЧИН ВИШЕ НИКОМЕ НЕ ДЕСИ

Још један 30.август дочекале су породице киднапованих и несталих лица на просторима бивше Југославије као дан када се придружују свим жртвама света које су доживеле њихову трагичну судбину. Међународни дан несталих обележен је и ове године уз јединствену констатацију да је недопустиво одувожачење проналаска тела киднапованих људи с обзиром да су на више локација обележене потенцијалне масовне

гробнице страдалих људи. Кад су ексхумације, идентификације и предаја тела киднапованих на Косову и Метохији у питању, само у приштинској болници, односно мртвачници чека преко 400 посмртних остатака отетих и несталих људи свих националности. Ни једно удружење породица киднапованих, несталих, убијених, отетих, а има их осам на просторима бивше Југославије није задовољно динамиком рада

надлежних институција које се баве овом проблематиком, али и оних који би требало да проце- суирају починиоце овако великог броја злочина.

Од када су ратови у бившој Југославији почели па до 2000. године многи чланови породица који су деценије уложиле у трагање за својим отетим члановима нису више живи. Умрли су од туге и бола не дочекавши да сазнају истину за коју су се жртво-вали толике године.

Оне породице које, још увек одолевају у трагању за својим члановима које је задесила зла судбина и који су страдали на правди бoga само што су друге вере, окупили су се и ове године на тргу Николе Пашића у Београду.

М.М.К.

Прес конференција поводом Дане несталих ДЕПОЛИТИЗОВАТИ ПРОБЛЕМ НЕСТАЛИХ

Председавајућа Координације српских удружења Наташа Шћепановић истакла је да су породице несталих незадовољне динамиком рада надлежних институција.

- Верујемо да би се много више постигло деполитизацијом тог проблема. Предлажемо отварање свих архива и стварање јединствене базе података о несталима, нагласила је Шћепановићева. Она је навела да је и после више од 15 година од завршетка ратних сукоба на простору Хрватске и Босне и Херцеговине и после 13 година од прекида сукоба на Косову и Метохији и даље непозната судбина 4.000 Срба и то 1.756 у БиХ, 2.130 у Хрватској и 521 на Косову. Она је апеловала на чланове породица несталих да дају крв да би се са узорцима ДНК олакшало проналажење њихових најближих.

Добринка Трипковић представница Породица заробљених и погинулих Републике Српске (РС), нагласила је да се још трага за 1.826 несталих, док се 630 остатака несталих особа налази у спомен костурницама.

Представник Удружења несталих из Хрватске “Суза” Драган Пјевач рекао је да су у Хрватској 16 година после ратних сукоба ископани посмртни остаци само 169 особа, као и да је ове године идентификовано 48 људи, а прошле 74. Према његовим речима у Загребу је тренутно могуће идентификовати више од 270 особа, али да је 369 посмртних остатака на чекању за ексхумацију, као и да 385 познатих места није ископано.

Представница Удружења несталих са Косова Верица Томановић је напоменула да породице несталих највише боли то што се од њих крије истина.

-Живимо испод сваког нивоа достојанства. Изостала је конкретна помоћ државе. Надамо се да међународна заједница неће прихватити земље са неексхумираним маосовним гробницама и да неће дозволити починиоцима злочина да избегну правду, истакла је Томановићева.

Под слоганом “Кажите нам истину о несталима! Ми на то имамо право!” породице несталих су са трга Николе Пашића у Београду од надлежних институција затражиле расветљавање судбина њихових најближих. Након скупа, окупљени су се упутили до Ташмајданског парка где су на спомен плочу положили цвеће и одали пошту убијенима у току и након рата на просторима бивше Југославије од 1991. године до 2000. године.

М.М.К.

Писмо Регионалне координације поводом обележавања Међународног дана несталих

ПРАВО НА ЖИВОТ

Окупили смо се у Брчком, како би обележили Међународни дан несталих особа којима је одузето оно најосновније право - ПРАВО НА ЖИВОТ - само зато што су имали другачија имена, размишљања, боју коже или припадали другачијој вероисповести...

Њима су одузели живот а нама преживелим члановима њихових породица обезбедили живот пун бола и патње.

Да би наша агонија и патња била већа наредбодавци и извршиоци злочина су узели себи за право да посмртне остатке наших најмилијих и по неколико пута скриваве, премештају места укопавања и замећу траг. Њима су осим права на живот одузели и право на идентитет, а нама дали неизвесност која је тежа и од најцрње истине.

Многима је већ престао рат или га уопште није ни било, док нама породицама које и након непуних 16 година од потписивања Дејтонског споразума рат траје, и 12 година од резолуције 1244 Савета Безбедности УН, а за неке агонија траје више од 20 година, јер нас физички исцрпљујете а психички мучите кријући нам истину о нашим најмилијима, ускраћујући нам право да их достојно укопамо и да проживимо стварни период жаљења.

Питамо вас да ли тражимо пуно ако занемарујемо сва овоземаљска материјална добра и тражимо само да кажете истину о локацији посмртних остатака наших најмилијих како би се ископали и како би им методом ДНК-а вратили идентитет.

Данас ће сви који због својих професионалних и политичких обавеза који буду имали прилику да се обрате рећи како саоцећају са нама преживелим члановима породица несталих и како су јако пуно учинили креирајући и доносећи којекакве законе и институције за решавање проблема несталих. Да, господо, нама је све то познато јер смо и сами учествовали у том инсистирајући на доношењу истих, надајући се да ће вам свест бити на том нивоу да исте и примењујете и убрзате процес разрешења судбина несталих, на жалост све је то мртво слово на папиру.

више не желимо да слушамо ваша обећања желимо да чујемо само резултате постигнуте по овом питању. Преживели чланови породица несталих особа свесни су да је све ово учињено због политике а да је и решење у политици и код политичких моћника.

Данас се обраћамо у име свих родитеља, супруга, браће и сестара несталих особа који се на сваки телефонски позив јављају са зебњом надајући се да ће им се саопштити информација о њиховим најмилијима, која је болна или за њих ипак утешна и охрабрујућа, те и у име све оне деце која се мало или нимало сећају својих родитеља и своје мишљење о њима формирају на основу информација које добију од других, а који своје радосне тренутке матуре, дипломских радова, венчања, рођења деце преживљавају са сетом јер им неко и нешто у тим моментима недостаје - неко њима врло битан с ким би поделили те тренутке, а они не знају чак ни за њихов гроб.

ТРАЖИМО:

1. Од свих парламената, сабора, скупштина, већа, свих извршиоца власти и представника политичких партија земаља у региону са простора бивше Југославије да престану са лицитирањем и злоупотребом жртва креирајући којекакве спискове и пласирајући лажна обећања ради свог ситног професионалног или личног интереса. Нека се суоче са прошлопшћу и истином о страдањима у протеклом рату, не обазирући се на своје политичке интересе.

2. Од оних који одлучују у Европској унији о примању у чланство тражимо да ни једној држави региона не дозволи да буде њихов члан док се не реше судбине несталих особа за које је та држава одговорна.

3. Регионална координација позива Комисију ЕУ да појача притисак према владама у земљама Западног Балкана како би остварили пуно већи и искрен напор у лоцирању, ексхумирању и идентификацији несталих особа.

Господо политичари широм света, а посебно региона, присетите се и прођите мало кроз историју само последњег столећа и видећете да скривање истине о страдањима и злочинима није никоме изградило бољу будућност већ је проузроковало нове трагедије са још већим злочинима и патњама у којима су сви губитници.

Апелујемо на све оне које у дубини душе другачије размишљају од својих политичких лидера, а имају сазнања којима могу допринети у решавању судбина несталих, да скупе храброст и нађу начина да бар анонимно проследе информацију и кажу истину, а све грађане да говоре само истину јер само истином се може гратити боља будућност.

Чланови Регионалне координације спремни су да се боре свим демократским дозвољеним начинима да се процес разрешења судбина несталих особа са простора бивше Југославије убрза а преживелим породицама оствари оно основно право - "Право да знају истину о својим најмилијим"- каже се у писму, које је на скупу прочитала Олгица Божанић.

Помен киднапованим и несталима

ЖИВИМО У НЕПРЕБОДУ

Обележена годишњица отмице обилићких рудара и Дан киднапованих и несталих на Косову и Метохији

Тече тринадесет година од киднаповања радника на копу "Белаћевац", 22. јуна 1998. године, прве масовне отмице Срба на Косову и Метохији. На тај се дан чланови породица, пријатељи и родбина окупљају испред "Споменика истине" у Косовској Митровици како би дали помен настрадалима и упутили по ко зна који пут апел надлежним да уложе веће напоре како би се пронашла тела киднапованих радника за које се предпоставља да им се тела налазе испод јаловине у Белаћевцу. Питање експертице обилићких рудара се потеже дуги низ година, а заказивање рокова почетка радова и њихово одлагање додатни је емотивни ударац за њихову родбину.

Окупљеној родбини, пријатељима и грађанима који су дошли да одају почаст свим настрадалим невиним људима обратио се координатор митровачке канцеларије Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Милорад Трифуновић износећи податак да су радови на копу Белаћевац интезивирани и поред тешких услова. Предпоставља се да ће се окончањем експертице доћи до тела 26 рудара у чију је отмицу, како каже, умешан највиши политички врх Косова, па је то разлог што се толико одговлачило са ископавањем тела.

У Косовској Митровици је обележен и Дан несталих на просторима Косова и Метохије. Пријатељима се испред Удружења обратио Милорад Трифуновић износећи податке да се трага за 536 несталих Срба и осталих неалбанаца или за 1802 лица међу којима су и Албанци чија судбина такође треба да се расветли и да се сви злочинци изведу

пред лице правде.

- Тринадесет је година прошло од првог киднаповања Срба на Косову и Метохији и сада инсистирамо да Влада Србије и српска делегација која преговара у Бриселу на дневни ред стави питање несталих особа. Да се расветле судбине несталих и да приликом разговора обавезно присуствује неко од чланова породица киднапованих и несталих - рекао је Милорад Трифуновић.

- Под заштитом УН и КФОР-а нестало је преко 1000 Срба, убијено је више хиљада људи. Захтевамо од оних који су се Кумановским споразумом обавезали да штите све грађане Косова и Метохије одговарају - рекао је Трифуновић.

Пре 13 година десило се прво масовно киднаповање Срба на Косову и Метохији. Тада су отети житељи села Оптеруша, Ретимља, Зочишта одакле су били киднаповани и сви калуђери као и рудари са копа Белаћевац у Обилићу. Зато смо одлучили да то буде дан који ћемо обележавати сваке године.

Наводећи да је Удружење незадовољно сарадњом са међународном заједницом у циљу расветљавања злочина Негован Маврић из Велике Хоче, координатор канцеларије у Ораховици је нагласио да на Космету има још масовних српских гробница попут оне у месту Жиливоде код Обилића. Драгица Ђерими која је на протесту донела слику киднапованог сина каже: - Ја сам мајка овог сина, који је нестао 10. августа 1999. године и више ни трага ни гласа немамо о њему. Не стао је на путу Зубин Поток-Косовска Митровица, и ево 11 година трагамо за њим.

М.М.К.

Обележен 28. јун - парастосом свим жртвама на Космету

ЈОШ ЈЕДАН ТУЖАН СКУП

Помену српским жртвама присуствује све мање људи. Неки су болесни, многи од старости и туге умрли, а део њих не долази јер је незадовољан неадекватном спомен плочом

Већ је друга деценија од првих отмица косметских Срба и неалбанаца у великој већини уз изгубљење наде да је ико од њих преживео до данашњег дана. Тринадесет година патње, туге и бола, али и наде да је можда баш њихов члан породице још увек жив и да је у неком од албанских казамата, да ради на неким присилним пословима заробљен и добро чуван.

И овог 28. јуна не Видовдан, дан када се обележавају страшни зочини који су почињени на Космету над Србима, Ромима и остали неалбантима, је био ново умирање дела душе уцврљених породица које пате за својим отетим очевима, мајкама, браћом, сестрама и што је најтеже недужном децом.

У Цркви светог Марка у Београду сакупили су се несрћни људи који више од деценију живе са тугом и несносним болом, неизвесношћу која их убија, полако или сигурно. Овог 28. јуна и у Цркви и на маленом спомен обележју било је изненађује мало косметских Срба, али и чланова породица оба удружења која се боре да се коначно пронађу нестали људи и сазна истину о њима.

Посуствују полако, снага их издаје губе наду да се ишта може променити док то неко од "моћника" на Космету одлучи циљајући кад је за то погодан момент. Одређеним структурама косовске власти у овом моменту не иде у прилог да се помињу злочини које је ОВК починила пре и након доласка мировних међународних снага у покрајину. Многи чланови породица киднапованих људи нису више међу живима. Неке су са овог света однеле године, али већину туга и бол. Сматрају да је непримерно да тако мала плоча лежи на земљи и да пси које шетају Београђани по њој прескачу. То је понижавајуће и за њих велика увреда, јер жртве страдале на Космету нису заслужиле овакав третман.

Са овог тужног скупа поручено је властима да се ова грешка мора исправити и да спомен обележје на Ташмајдану треба да буде већи споменик, а не плоча постављена на земљи.

М.М.К.

ПРИЈЕМИ

ИЗЈЕДНАЧИТИ СВЕ ЖРТВЕ

Састанак са министром Расимом Љајићем

Представници Удружења породица киднапованих и несталих лица са Космета састали су се са министром рада и социјалне политике Расимом Љајићем ради договора о покретању поступка за доношење уредбе или закона о

несталима, којим би се породицама киднапованих изједначила права која имају породице жртава из редова војске и полиције.

Наглашено је да су албанске породице на Косову и Метохији оствариле законска

права на помоћ за све нестале без проглашења мртвим законом који омогућава право на компензацију и изједначењем цивилних и војних жртава.

Код нас је присутна потпуна дискриминација српских цивилних жртава и стиче се утисак да не постоји политичка волја за његово разрешавање за страдања у периоду 1998. године до краја 2000. године.

Сматрамо да је држава Србија била у обавези да заштити своје грађане чак и за период после 10. јуна и потписане Резолуције 1244 СБ УН, која није ништа урадила на заштити грађана Косова и Метохије. Напомињемо да је у том периоду страдало око 90% лица са списка Удружења.

А.М.

ТРАЖИМО СВОЈА ПРАВА

Поводом Међународног дана несталих представнике породица примили су Ненад Ђурђевић из Министарства за мањинска права и Иван Гергинов из комесеријата за избегла лица. Њима су представници породица изнели проблеме са којима се годинама сусрећу и којима је крај још увек неизвестан.

Пријем код Ненада Ђурђевића...

... и Ивана Гергинова

У Брчком одржан трећи састанак Регионалне координације

РЕГИСТРАЦИЈА ЧЛАНСТВА

На састанку договорене активности рада и припрема за обележавање Међународног дана несталих

Договор о поступку регистрације и израда плана активности до краја године биле су две кључне тачке трећег по реду састанка управног одбора Регионалне координације која је одржана у Брчком 28. августа.

Учесници састанка су информисани докле се стигло са регистрацијом чланства уз напомену да би овај посао могао да се оконча врло брзо јер су осим малог дела документације остали спискови предати.

Договор о изради плана активности до краја ове године донео је и више добрих предлога око спровођења задатака у обележавању значајних датума, састанцима са представницима влада (Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине) рад на билтенима и изради заједничке документације која би садржала комплетне извештаје о страдалима из региона. Подржано је мишљење Олгице Божанић да би било добро да се Регионална координација одржава наизменично у све три земље региона.

Она је истакла да чланство захтева ексхумацију познатих лоцираних гробница у региону бивше Југославије, Републике Албаније, уз обавезно присуство експерата ИЦМП у тимовима, затим ревизију документације и узорака посмртних остратака у свим мртвачницама јер се доказало да је један број посмртних остатака ексхумиран на истој локацији пре више година предат породицама и сахрањен, а други посмртни остаци и даље се налазе

у Приштини. То је јако потресна информација за родитеље, децу, сестре, браћу који ће се суочити са чином преузимања и сахрањивања накнадно идентификованих посмртних остатака, као и стварање независне Комисије под покровitelјством СБ УН која ће испитати и проверити наводе из извештаја специјалног известиоца господина Дика Мартија о трговини људским органима. Као битно је нагласила и отварање свих архива надлежних Институција власти и Међународних организација у региону, затим формирање јединствене базе података појединачно за сваку несталу особу, али и деполитизацију овог проблема и једнак третман жртава, без дискриминације на етничку припадност. Захтева се одговорност свих починиоца и саучесника у злочинима.

Учесници састанка су разговарали и о начину обележавања Међународног дана несталих и о веће текућих питања.

Брчко

ЖЕКИМ - Подршка Србима на Космету на Тргу Републике

СКУП СВАКОГ 17. У МЕСЕЦУ

Удружење жена са Косова и Метохије - ЖЕКИМ ће сваког 17. у месецу на дан погрома и сећање на 17. март дати подршку Србима са Косова и Метохије тако што ће на временски ограниченом скупу јавно исказати свој протест због непоштовања међународних докумената који се односе на поштовање права и заштиту живота угроженог српског и неалбанског становништва.

17. септембра, председница Удружења Деса Топличевић је говорила о континуитету страдања Срба и неалбанаца на Космету и кршењу њихових основних права, док је Чедомир Антић познати историчар говорио о сукобљавању интереса на тим просторима.

Свој већи део поезије Веселин Целетовић је посветио управо страдању српског народа, те је овом приликом говорио део своје поеме "Јованово срце". Подршку овом скупу дали су и оба удружења породица киднапованих, носећи фотографије отетих, несталих и убијених људи на Косову и Метохији.

Милочер

САСТАНАК СА ПОРОДИЦАМА

Представници породица ко-совских Срба и Албанаца састали су се у Милочеру (22.-24.септембра) са члановима Радних група Београда и Приштине где се разговарало о току решавања питања про-наласка киднапованих, несталих и убијених људи који су страдали на Космету али и осталих актуелних тема.

Учествујући у раду овог скупа поредседница Удружења по-родица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Верица Томановић је поставила питање због чега Међународно тужилаштво не ради подједнако на свим предметима, већ селективно, по слободном избору?

Суд за ратне злочине у Београду ради на свим предметима подједнако. На простору Косова и Метохије и даље се траже 1808 особа,

521 са нашег списка.

- Надамо се да Европа неће прихватити

Za: Xavier Bout de Marignac
Sjedište EULEX-a Kosovo
Ul. Muhamet Fejza,
P.O. Box: 268
10000 Pristina,
Kosovo

Verica Tomanović
Predsjednica
Udruženje porodica kidnapovanih i
nestalih lica na Kosovu i Metohiji
Admirala Čeparata 2
11000 Beograd
Srbija

Haki Kasumi
Koordinator
Koordinacija Vijeća udruženja
porodica nestalih lica
Isa Kastrati 102
Pristina
10000 Kosovo

23. septembar 2011. godine

Vaša Ekselencijo,

Упркос свим активностима које је EULEX-ов Одјел за судску medicinu подuzeо у процесу локирања и екshumacije посмртних остатака лица несталих у сукобу на Косову, упркос помоći коју пружају у покушају да доде до нових идентификација кроз pregled stanja u pristinskoj mrtvačnici, одгледно је да ови добровољни покушаји нису довољni do značajnih rezultata. Broj nestalih lica i dalje je oko 1,800, što znači da nije bilo većih promjena otkad je EULEX-ov Odјel za судску medicinu preuzeo nadležnost za pitanje nestalih lica 2008. godine.

Posebno нас узимајући у обзир да ICMP ima dovoljno referentnih uzoraka članova porodica nestalih za identifikaciju oko 1,860 slučajeva nestalih lica, под uslovom da može do pronađenja посмртних остатака, ICMP je izložio profile DNK za 414 pojedinačnih slučajeva iz mrtvačnice u Pristini, ali se nisu jedan od referentnih uzoraka koje su dali članovi porodica nestalih lica ne podudara sa profilima DNK koji su dobijeni iz poсmртних остатака u pristinskoj mrtvačnici.

S obzirom na ovakvo stanje, mi pripisani dajemo punu podršku препорукama iznesenim u izvještaju "Situacija na Kosovu: uvid u stanje", knjiži je ICMP prezentovao 2010. godine, da EULEX-ov Odјел за судску medicinu zajedno sa ICMP-om osmisli novu strategiju kako bi se konačno riješilo pitanje nestalih lica na Kosovu. Najkasnije do kraja ove godine treba osmisli i strategiju koja uključuje pregled kompletne dokumentacije u vezi sa identifikacijama, a koja je nastala prije početka korišćenja tehnologije za analizu DNK 2001. godine, u vrijeme kada su se identifikacije vršile klasičnom metodom, jer se samo na taj način može procijeniti obim mogućih pogrešnih identifikacija.

Уз izraze dubokog poštovanja,

Verica Tomanović
Predsjednica
Udruženje porodica kidnapovanih i
nestalih lica na Kosovu i Metohiji

Veljko Odalović
Belgrade Delegation

Haki Kasumi
Koordinator
Koordinacija Vijeća udruženja porodica
nestalih lica

Prek Gjergji
Prishtina Delegation

ти оне који јој долазе преко неексхумираних масовних гробница зараслих у коров са НН крстевима, или без икаквих ознака, да неће до-зволити понављање злочина над истим жртвама измештањем гробница кријући њихове посмртне остатке, да неће дозволити да починиоци злочина избегну правду без обзира на њихову верску и етничку припадност.

Да ли је данас овде неко од нас срећнији, задовољнији, богатији и здравији? Не. Све је ово синтеза и сведочанство нашег времена где смо сви велики губитници, а знамо ко је добитник. Сигурно не онај који је данас овде и по хиљадити пут прича о својој трагедији - рекла је Верица Томановић.

Анализирајући тренутну ситуацију учесници скупа су се сложили да због комплексности ове проблематике има при-личан број препрека које онемогућавају брже решавања питања киднапованих људи. Као прва препрека наведена је - политика, затим имплементација закона о заштити сведока, спорост ЕУЛЕКС-а у процесу тражења и идентификације несталих лица и многе друге. Са скупа је упућено писмо Хавијару Боту де Марњаку које су потписали представници два удружења Верица Томановић и Хаки Касуми и председници комисија Вељко Одаловић и Пренк Ђетај.

A.M.

У Сава центру одржан сабор подршке Србима на Космету

ПРЕКО ГРОБНИЦА СЕ НЕ МОЖЕ У ЕВРОПУ

У Сава центру је 27. септембра одржан скуп подршке српском народу на Космету којим је председавао Живадин Јовановић а на коме је изражено негодовање због непоштовања бројних међународних докумената којима се људима на Космету гарантује основна људска права иако су тамо и КФОР, ЕУЛЕКС и УНМИК послати управо да то спроводе. На Космету се и даље гине, Срби страдају пуца се на њих док раде, иду до својих кола или излазе из кафана.

Говорећи на скупу, председница нашег Удружења Верица Томановић је изнела своја уверења да Европа неће прихватити оне који јој долазе преко неексхумираних и неидентификованих масовних и појединаних гробница и да неће дозволити понављање злочина и неки нови 17. март.

И остали учесници су били јединствени у томе да се сваки злочин мора казнити и да потрага за сваким страдалим човеком мора бити упорна и

ефикаснија, а у закључцима је речено да организациони одбор независних и нестраначких удружења грађана изражава најдубљу забринутост због угрожавања опстанка српског народа на Косову и Метохији и посебно због претњи употребе силе против слободе и безбедности Срба на северу Покрајине. Опасности које се данас надвијају над животом и опстанком српског народа на Косову и Метохији резултат су вишедеценијске стратегије во-

дећих чланица НАТО-а и Европске Уније подстицања албанског сепаратизма и тероризма. Финансирање, наоружавање и обука албанских терориста, оружана агресија НАТО 1999. године, окупација и једнострano проглашење независности Покрајине фебруара 2008. године потврђују континуитет антисрпске политике до данашњих дана.

А.М.

НЕЗАВИСНА, НЕСТРАНАЧКА УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА ПОЗИВАЈУ ВАС НА

САБОР ПОДРШКЕ

српском народу
на Косову и Метохији

Сабор ће бити одржан 27.септембра 2011, са почетком у 12 часова,
у Сава центру на Новом Београду
(улас из Улице Милентија Поповића) Добродошли!

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР: 011 334 77 74, 011 328 37 78

Оснивачка Скупштина Координације српских удружења

ИЗАБРАНО РУКОВОДСТВО

Основачка Скупштина Координације српских удружења (Србије, Хрватске, Републике Српске и Црне Горе) одржана је осмог октобра у Београду уз присуство 29 делегата. Најстарији делегат Скупштине Драган Медић поздравио је присутне и отворио почетак рада Скупштине Координације.

Председавајућа Координације Наташа Шћепановић поздравила је госте и представнике удружења са жељом да рад Координације српских удружења буде конструктиван и плодотворан како би се убрзао рад на проналажењу несталих на простору бивше Југославије. Истакла је да је поред политике која је потиснула хуманитарни аспект нашег проблема недопустив и да треба удуржено сви подједнако да дају допринос у раду ове Координације. Затим је прочитала извештај о раду за претходни период.

Овој Скупштини су присуствовали и Невена Рајковић из Министарства рада и социјалне политike, Пол Мекленбург из канцеларије УНМИК-а у Београду, Викторија Ружичић из ИЦМП-а из Сарајева и Божидар Поповић члан Комисије за нестале лица Владе Републике Србије. Поступајући по дневном реду усвојен је Пословник о раду Скупштине и усвојен Статут Координације.

За председника Скупштине изабран је Жарко Радић а заменик Мирјана Божин.

За председника Координације - једногласно је изабрана Наташа Шћепановић - заменик Драган Пјевач.

Управни одбор је у саставу:

1. Милка Ковачић
2. Верица Томановић
3. Милена Парлић
4. Драган Пјевач
5. Мирјана Божин

6. Марко Грабовац
7. Љубиша Филиповић

Заменици управног одбора су:

1. Владо Шашо
2. Милан Мандић
3. Десанка Пејчиновић
4. Бранкица Антић
5. Тања Бијельјанић
6. Божидар Трифуновић
7. Слободанка Колџић

Изабран је Надзорни одбор у саставу:

1. Стевић Срећко
2. Олгица Божанић
3. Гордана Бјелобрк

Након мале паузе одржан је и Округли сто на које су након обраћања Наташе Шћепановић учествовали и представници свих удружења региона. Исказано је незадовољство спорошћу рада институција које се баве нашом проблематиком проналажења људи и земних остатака, успореном раду на реексхумацијама познатих и непознатих локација и недопустивим грешкама идентификација.

Политизација проблема је и даље евидентна. Истакнут је проблем провере навода у књизи "Лов" Карле дел Понте и Извештаја Дика Мартија. Сумња се да је трговине људима и органима било и на другим локацијама захваћеним ратним вихором. Са забринутошћу се чека извештај Независне комисије која треба да истражи све информације из усво-

јеног извештаја.

Истакнуто је да је велика одговорност оних који су почињили злочине а који су и даље на слободи и до данас нису процесуирани или оних којима је поверен мандат да би заштитили народ а посебно цивиле у постконфликтном периоду. Они то нису урадили. Да су се стриктно придржавали потписаних декларација, резолуција и протокола, већина несталих би данас била са својим породицама.

Поводом рада на решавању статусних питања цивилних жртава у Србији из ресорног министарства присутне је поздравила и информисала Невена Рај-

ПРИМЕДБЕ

У вези рада ИЦМП-а било је више примедби на које је одговоре дала госпођа Викторија Ружичић и понудила помоћ у разрешавању сваког проблема који је у њеној надлежности.

ковић. Она је између осталог рекла да је Радна група на својим састанцима уобличила предлог којим се између осталог права породица могу остварити без проглашења мртвим. Сви предлози су предати Министру господину Расиму Љајићу па се по убрзаном поступку очекује решење.

Именован главни тужилац ЕУЛЕКС-а

ЦОН ҚЛINTONOM ВИЛИЈАМСОН ПОЗНАЈЕ БАЛКАН

Са Цоном Клинтоном Вилијамсон новим шефом тужилаштва ЕУЛЕКС-а српско тужилаштво је већ сарађивало и постоји мишљење да је то човек који не може да подлегне политичким утицајима са било које стране они долазили.

Он се посебно залагао да се успостави сарадња између тужилаштва бивших република СФРЈ. Велики допринос је он дао за подршку принципа спречавања некажњавања ратних злочина.

Новоизабрани главни тужилац ЕУЛЕКС-а већ је радио као тужилац на Балкану и има професионални кредит

билитет. Важно је што је радио на Косову и Метохији и зато има искуства и зна шта се дешавало током рата.

Скупштина Савета Европе је 16. јануара 2011. године усвојила извештај специјалног известиоца Дика Мартија и резолуцију о међународној истрази трговином људским органима на Косову и Метохији. За усвајање извештаја гласало је 169 посланика, осам је било против, а 14 уздржаних. С овом одлуком европских посланика ЕУЛЕКС је добио обавезу да учини све да расветли нестанак људи, трговину људским

органима, корупцију и спону између организованих криминалних група и политичких кругова на Косову и Метохији.

И ЕУЛЕКС ИСТРАЖУЈЕ КЛЕЧКУ

ЕУЛЕКС-ов суд за ратне злочине потврдио је оптужницу у случају Клечка и некадашњег комandanта ОВК Фатмира Љимаја. Осим њега оптужницом је обухваћено још деветоро учесника у том злочину који су били тадашњи припадници ослободилачке војске Косова.

Овај незабележен злочин почињен је над недужним цивилима старцима, женама и децом, која су силована, сакаћена а затим су сви заобљени Срби спаљени у кречани.

Б.О.

Уједињене нације забринуте

НЕЗАШТИЋЕНИ СВЕДОЦИ

Ма како да су настрадали у саобраћајној несрећи у непрометној улици у Подгорици два месеца након стављања у програм заштите или да су се обесили у сред парка у Немачкој, сведока ужаса које су припадници ОВК починили на простору Косова и Метохије скоро да више нема.

Смрти "сведока икс" у процесу против бившег вође ОВК Фатмира Љимаја узбуркала је страсти и у УН. Реаговао је високи комесаријат за људска права позивом на јачање система заштите сведока.

- Случај "сведока икс" само повећава нашу већ дуготрајну забринутост за заштиту сведока на Косову - поручили су из УН.

Након најновијег инцидента Трибунал у Хагу се није ни огласио.

Састанак Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије

ОКРУГЛИ СТО О НЕСТАЛИМА

Координација српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије организовала је Округли сто о проналаску несталих, убрзању експумација и идентификација, као и процесуирању ратних злочина и активирању права породица жртава у региону бивше Југославије. Разговарало се и о даљим циљевима и задацима свих удружења о усвајању статута и пословника, али и о раду Координације српских удружења.

А.М.

У региону породице још трагају за 13.714 несталих

НЕСТАЛА ЈЕДНА ВАРОШ

У мртвачницама чак 5.000 тела чека на обдукцију, на многима тешко обавиши исхрачу

За још 13.714 несталих у региону не зна се где су. Још има гробница у Хрватској, БиХ и Србији које чекају ископавања, а чак 5.000 већ ексхумираних тела не може да буде идентификовано. Породице су дале ДНК узорке, али преклапања нема.

Председник Владине комисије за нестале Вељко Одаловић каже да је проблем и што је један број поново ископаних погрешно идентификован. Испоставило се да се, од 77 реексхумираних на подручју Косовске Митровице, 19 одсто њих водило под другим именима. Ако се буду радиле нове реексхумације на захтев породица, очекују се и нове грешке.

- До 2002. покојници су распознавани по спољашњим обележјима - физиономији, одећи, обући - објашњава Одаловић. - Последњих девет година свако тело је идентификовано на основу ДНК поклапања са сродницима, и ту је могућност грешке 0,01 одсто. Највише погрешних идентификација било је на Ким. Тамо су 1999. хашки истражитељи пронашли 4.018 тела. Од тога је 2001. идентификован као косовски Албанац, и само једно тело као српско. И то све без ДНК анализа.

Остатци који чекају потврду идентитета налазе се у мртвачницама у Тузли и Високом (3.000 тела), Бањалуци (600), Приштини (400) и Загребу (900). Неки од остатака не могу да буду идентификовани, јер су кости толико оштећене, односно спаљене, да је немогуће издвојити ДНК материјал класичним методама. Зато форензичари Међународне комисије за нестале покушавају да ураде нешто користећи друге методе.

Србија је, иначе, испунила све захтеве суседних држава, али у региону нису баш сви ажурни и спремни на сарадњу. Током септембра почеће нова ископавања на Рудници у Рашкој и у Медвеђи, по захтеву из Приштине.

- Надамо се да ће и у Хрватској почети реексхумације на познатим, већим локацијама - објашњава Одаловић. - У западној Славонији, у протеклих годину дана, ископано је 113 тела (Окучани, Медари, Брбовљани и Кукуљевце). Хрватска, међутим, сада излази са новим подацима о броју несталих, које не прихватамо, јер се до сада показало да су наше бројке биле меродавне у 90 одсто случајева.

Према подацима „Веритаса“, од укупног броја жртава „Олује“, решена је судбина 911 људи, док се не зна шта је са још 1.011 особа, међу којима 660 цивила. Проблема има и у раду са БиХ, која одбија да потпише споразум о сарадњи. Србија од БиХ потражује 97 тела, углавном несталих у До-бровољачкој улици и тузланској колони, док Република Српска има списак са 1.600 несталих.

- Надамо се да ћемо кроз независну истрагу о „жутој кући“ открити и где се налази један број људи са списка несталих из Србије - поручује Одаловић

Судбина несталих у „Олуји“

ЗЛОЧИНЦИ НА СЛОБОДИ

Ни још једна година у Хрватској није донета правоснажна пресуда ни за један злочин у „Олуји“

Удружење породица несталих и погинулих „Суза“ поводом 16 година од акције „Олуја“ упозорило је да се у Хрватској и даље веома споро одвија процес проналажења, ископавања и идентификације српских жртава.

Председник Комисије Владе Србије за нестале лица Вељко Одаловић је рекао да се у Загребу још увек налази

369 ексхумираних остатака који нису идентификовани, као и да се у масовним гробницама широм Хрватске налази 385 регистрованих скелета. Марио Мажић из загребачке Иницијативе младих је тврдио да је број несталих већи од оног који је званично регистрован. Он оптужује хрватску страну да ради споро и незаинтересовано. Мажић је рекао још да у Хрватској нема ниједне правоснажне пресуде за злочин у „Олуји“:

- Само су осуђивани они који су пљачкали и палили, али за злочине над цивилима - нико.

ОЕБС великим већином усвојила Резолуцију о трговини органима

ТО ЈЕ ВЕЛИКИ УСПЕХ

Парламентарна скупштина ОЕБС-а је 10. јула, посљедњег дана заседања у Београду, акламацијом усвојила 25 резолуцију, међу којима је и српска о искази нелегалне трговине људским органима, а која је сасвавни део завршне београдске декларације.

Стална делегација Скупштине Србије у ОЕБС-у предала је резолуцију којом се тражила независна истрага о нелегалној трговини људским органима, која је усвојена уз немачки амандман.

Иако се српском резолуцијом тражило да се истрага води под мандатом УН, парламентарци ОЕБС-а прихватили су амандман којим ће то бити рађено у сарадњи Еулекса и УНМИК-а. У раду ПС ОЕБС-а учествовало је 240 посланика из 56 земаља чланица ове организације.

Италијански посланик Рикардо Миљори позвао је земље чланице ОЕБС-а које још нису ратификовале Конвенцију УН против међународног организованог криминала да то што пре учине.

Посланици су оценили да је потребно да земље чланице ојачају своје законодавство ради борбе против организованог криминала, у складу са Конвенцијом, као и да изврше хармонизацију законодавства. Резолуција о борби против трговине

људима предвиђа пуну и ефективну реализацију Глобалног акционог плана УН за борбу против трговине људима и позива државе да побољшају сарадњу са циљем да се стане на путим криминалним активностима.

Независна истрага суштина решења

Заменик тужиоца за ратне злочине Бруно Векарић изјавио је у Београду да је суштина решавања питања нелегалне трговине људским органима на Косову спровеђење независне истраге.

Приликом о обраћања на заседању парламентарне скупштине ОЕБС-а у Београду он је рекао да истрага о нелегалној трговини људским органима на Косову мора бити објективна и професионална, и да се мора обављати без притисака на сведоке и њихове породице. "Суштина независне истраге су свидоци, а већина њих се налази на Косову где још нема јасних правних правила и то може да угрози истрагу", рекао је

Векарић.

Председник Владине Комисије за нестале лица Вељко Одаловић позивајући парламентарну скупштину ОЕБС-а да усвоје резолуцију о међународној истрази о трговини органима на Косову. Изразио је наду да ће она бити сигнал и подршка да се разреши случај нелегалне трговине органима.

Темељна и независна истрага трговине органима

Шеф делегације САД на заседању Парламентарне скупштине ОЕБС-а у Београду Бенджамин Кардин се заложио за темељну и независну истрагу навода о трговини људским органима на Косову и Метохији, јер како је рекао то је веома озбиљно питање. Кријумчарење људских органа је кршење људских права, и неопходна је темељна независна истрага. Подржамо напоре Еулекса и желимо да мисија има сва неопходна овлашћења и ван Косова, како би могли да спроведу истрагу. Схватамо зашто је Србија покренула то питање, и сматрамо да је најважније да дође до темељне и комплетне истраге", рекао је Кардин, који се дан пре састао са председником Србије Борисом Тадићем

М.М.К.

ЗА 11 ГОДИНА ПРЕДАТО САМО 10 ТЕЛА

Још увек се трага за 34 киднапована лица са подручја косовскомитровачког округа

Војислав Антовић, Нуредин Краснићи, Ратомир Мильковић, Дејан Стanoјевић, Станко Шарановић, Миливоје Вукмировић, Свилан Зафировић, Зоран Мијатовић, Ђуро Бараћ чине списак лица која су киднапована током 1999. године и предата породицама које обухвата косовскомитровачка Канцеларија Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији. - Ми нисмо задовољни темпом примопредаје посмртних остатака киднапованих и несталих лица, нисмо задовољни досадашњим темпом и начином ексхумација нити откривањем постојећих масовних гробница и то увек истичемо кад год смо у прилици да са надлежнима за ту проблематику разговарамо каже координатор Канцеларије у Косовској Митровици која ради у склопу Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији Милорад Трифуновић. Недопустиво је да људи чекају више од деценију да се пронађу посмртни остаци њихових отетих укућана, а да се готово засигурно зна где су покопани.- Извесног напретка има кад је у питању Белаћевац и потрага за обилијким рударима за шта је у многоме заслужно радно тело Комисије за нестале у Влади Републике Србије, а и ЕУЛЕКС је у последње време убрзао радове на ексхумацији тела. На списку несталих се код нас воде још 34 лица, чије породице још увек живе у ишчекивању вести шта је са њиховим најмилијима. У коликој су агонији они живели најсликовитије говоре речи брата Ђуре Бараћа приликом предаје његових посмртних остатака који је рекао да је срећан што је добио његово тело, јер је и то лакше од неизмерне туге, неизвесности и размишљања да ли га муче ако је жив. Његовом предајом није нестала туга, али су добили какав мир.

М.М.К.

Подршка Холандије Резолуцији Србије о трговини органима

СТРАВИЧАН ЗЛОЧИН

Шеф делегације Холандије у Парламентарној скупштини ОЕБС-а Чешкун Черуз изјавио је да ће та земља подржати резолуцију о трговини људским органима, коју је Србија поднела ПС и очирио да се ради о спровођачним злочинима којима се мора стапити на њуј.

Било је потребно да свих 56 земаља чланица ОЕБС-а упути политички сигнал против трговине људским органима. Морамо уложити сву енергију и политичку вољу у борби против тог облика криминала, рекао је Чешкун Черуз, шеф Холандске делегације у Парламентарној скупштини ОЕБС-а.

"Подржали смо ово додатно питање на седници Парламентарне скупштине ОЕБС јер је трговина органима стравичан злочин, којем треба stati на пут", додао је он, наглашавајући да треба размотрити на који начин би борба против тога била ефикасна, као и да би конкретне акције требало да буду пре-

точене у закон.

У најрту резолуције о "Борби против нелегалне трговине људским органима", који је стални комитет ПС ОЕБС прихвато за разматрање, тражи се хитно спровођење свеобухватне и независне међународне истраге, под окриљем и мандатом УН, о отмицама и злочинима, чији је циљ било уклањање и продаја људских органа на Косову и Метохији током 1999. године и непосредно након тога.

У резолуцији се УНМИК и Еулекс позивају на сарадњу, као и релевантне националне институције, како би се доставиле све информације, чињенице и документа о злочинима у вези са

отмицама људи и трговином органима са простора Косова и Метохије.

У том документу се осуђује свака делатност чији је циљ нелегална трговина органима и деловање организованих криминалних група, које на тај начин угрожавају људске животе, њихов интегритет и основна људска права, посебно у ситуацијама када су отмице етнички, верски, расно и политички мотивисане.

Резолуцијом се позивају чланице ОЕБС-а на борбу против организованих криминалних група, које се баве тим активностима и препоручује ближа сарадња у размени информација и ефикаснијем деловању институција чланица ОЕБС-а у борби против трговине органима.

Годишње, 20. по реду заседање ПС ОЕБС одржано је од 7. до 10. јула у Београду.

Ута Цаф: каже да је Српска страна била у праву

КАЈЕМ СЕ ЗБОГ ПРВОБИТНОГ ГЛАСАЊА

Немачка посланица Ута Цаф (70) реченицом да се каје што је амандманома била против српске резолуције о трговини органима на Ким, у делу који је предвиђао да истрагу води УН повукла је потез који дипломате обично учине тек када оду у пензију и када нема времена за исправљање грешака. Кршењем неписаног политичког правила да кајање док траје мандат није доброшло, ова Немица збунила је јавност на прошлонедељном 20. заседању парламентарне Скупштине ОЕБС у Београду. Ута Цаф је чланица највеће опозиционе странке у Бундестагу - Социјалдемократске партије, у интервјуу за "Новости" објашњава због чега је, током боравка у престоници Србије, каже да је ипак, схватила да је најбоље да се истрага о дешавањима на Ким води под заставом УН, а не само Еулекс:

Она је рекла да након гласања о резолуцији, српска делегација и наш министар спољних послова Вук Јеремић, имали су добар наступ говорећи о томе да УН могу да дају много већи значај истрази, док Еулекс има организчен мандат да ствар изведе до краја.

Ута Цаф

На опаску да је управо њена земља, претходно, поднела амандман којим је српски захтев оспорен. Поставља се питање зашто се предомислила она је рекла да је амандман који је поднела био да истрагу спроводи Уједињене нације и Еулекс. Када сам се консултовала са Министарством спољних послова Немачке рекли су јој да то треба да чини само Еулекс. То је био и став америчких посланика, па смо предложили амандман да истрагу треба да води Еулекс. Али, како је нагласила, схватила да је то била грешка.

Наглашавајући да ће покушати да убеди своје колеге из парламента, али и владе, да истрага треба да се води под УН. Како је нагласила приоритет јој је да напише писмо Влади и министру спољних послова Немачке Гвиду Вестервелту и објаснити им због чега сматра да је битно да се истрага о наводној трговини органима на Косову води под УН, али и да ће пред политичким комитетима, на скуповима међународних организација, али и у свом парламенту, говорити о истрази под УН. В.В.

Србија тврди да је трговина органима случај за УН

ЋО ЖЕДИ ДА ИЗБЕГНЕ РУСИЈУ И КИНУ?

У амбасади Француске и Велике Британије кажу да би се укључивањем у истрагу УН само изгубило на времену.

Мада је евидентно противљења неких од најутицајнијих држава света, попут САД, Француске, Велике Британије и Немачке, да се истрага о трговини органима киднапованих Срба на Косову спроведе под мандатом УН, Србија не одустаје од те идеје. Иако за сада може да рачуна само на гласове Русије и Кине Србија је у почетку изнела предлог резолуције у којој се тражило да се осим Еулекса у истрагу укључи и Савет безбедности, али је она одбијена, па је након тога изашла са нешто ублаженијим решењем. Међутим и око њега су се ломила копља у Њујорку. Један од основних аргумента Београда био је да Еулекс због ограничених мандата не би могао да спроводи истрагу ван граница Косова, а према неким сазнањима краци трговине органима досежу далеко ван Косова чак и до Близког истока.

Објашњавајући зашто се његова земља противи укључивању УН у истрагу о збивањима у „жутој кући”, Франсоа Гзавије Денио, амбасадор Француске у Београду, каже да је он за Еулекс јер

ова мисија то може да уради ефикасно и кохерентно.

Она делује под општом надлежношћу Уједињених нација, и располаже мандатом за истрагу и процесуирање кривичних дела. Еулекс је недавно обавио истрагу у два случаја која су се тицала изузетно тешких злочина, везаних за клинику 'Медикус' и за затворенички логор у северној Албанији у коме су неки заточеници наводно били убијени. То је доказ доказује да Еулекс има капацитете да спроводи истрагу ван Косова и да покрене поступак у таквим случајевима", био је изричит Данио. Он има став Велике Британије у Београду чије је мишљење да мандат Еулекса није ограничен само на Косово и да су они већ покренули истрагу. Еулекс има пун легитимитет од УН кроз различите резолуције Савета безбедности. Осим тога, све стране које имају додирних тачака са овом темом обећале су потпуну сарадњу са Еулексом у овој истрази".

Жеља је свих да се обави темељна истрага „којом ће се доћи до истине у вези са свим оптужбама". Еулекс је тело које има прави мандат, и стручност да може да обави истрагу вељано и брзо. Као држава која

тежи да буде чланица Европске уније, Србија би, требало да буде уверена да ће ово тело под мандатом Европске уније учинити све у својој моћи да обезбеди потпуну и темељну истрагу. Речено је у сугестијама ових учесница. Међутим по мишљењу већине, а и Србије аргументи које износе Французи и Британци, не стоје у потпуности, јер се укључивањем УН не би изгубило на времену јер га је и до сад било доволно пошто, и пре извештаја Дика Мартија трговина органима није била тајна. Но, све до обелодањивања овог злочина о њему се на Западу ћутало. Такође, пошто и Србија предлаже да главну реч води Еулекс, он не би прекидао са послом који је започео, а истовремено у УН би могао да се одреди неко ко ће координирати тим послом. Битно је да се све одвија под покровитељством УН. То, међутим, не одговара свим државама јер би онда у доношењу одлука учествовале и Русија и Кина. Постоји страх од додатне политизације овог случаја и руинирања међународног угледа руководства у Приштини које ужива њихову подршку и да се зато жели задржати што нижи ниво истраге.

Нико, за сада, не може рећи колике су шансе Србије на успех, јер истоветна српска резолуција није добила подршку ни на недавно одржаној парламентарној Скупштини ОЕБС-а средином овог месеца у Београду. Немачка је уложила амандман тако да је ОЕБС препоручио спровођење истраге под окриљем Еулекса и Унмика, а не под мандатом Савета безбедности УН.

М.М.К.

У Немачкој приказан филм о трговини органима отетих Срба

КРВАВИ ПОСЛОВИ

Немачка телевизија ЗДФ приказала је документарни филм о трговини људским органима Срба на Косову и Метохији, које су отимали и убијали припадници ОВК.

У филму под насловом "Крвави послови" немачки новинари пошли су трагом извештаја истражитеља УН из 2003, чији су резултати држани у тајности. Један од саговорника у документарном филму био је и известилац Савета Европе о трговини органима Дик Марти, који је истакао да је документ УН из 2003. године захтевао озбиљну истрагу, али да ништа није учињено.

"Стављен је у фиоку и држан у тајности као и многи други и то је, сматрам, највећи скандал", рекао је Марти.

Он је подсетио да је ОВК до 1999. године у САД и другим земљама света сматран терористичком организацијом, а онда је постао партнер НАТО-а, зато што је Алијанси био потребан савезник на терену, и то онај који има најснажније присуство, а то је била ОВК.

"Запад је бацао бомбе на српску војску, а Косово је препустио ОВК-у. Критички извештаји, попут документа УН су у томе сметали", рекао је Марти. У тајном извештају УН из 2003. године документоване су отмице и убиства Срба, а у једном од закључака из извештаја, који је предочен у филму немачке телевизије, наводи се да су "они (Срби) камионима транспортовани у заробљеничке логоре на северу Албаније".

"У једној провизорној клиници, заробљеним Србима су вађени органи и они су умирали", истиче се у извештају.

Како је наведено у филму, извештај УН даје информацију и о сведоцима и даје до знања да се ради о очвицима злочина, и то најмање осам сведока, који су били чланови ОВК и који су транспортовали српске заробљенике.

Аутори филма су трагом извештаја УН путовали у Србију, укључујући Косово и Метохију и у Албанију.

Приказано је више албанских саговорника - међу њима и један командант ОВК близак премијеру Хашиму Тачију - који су тврдили да су оптужбе измишљене.

Бивши шеф форензичара УН Хозе Пабло Барајбар, који је учествовао и у истраживању ратних злочина у Руанди, истакао је у документарном филму немачке телевизије да је потпуно уверен да су истините тврђење о одузимању органа од заробљених Срба ради илегалне трговине.

Говорећи о својим открићима у кући у Албанији, за коју се сумња да су у њој вађени органи отетим Србима, он је навео да су истражитељи УН у кући пронашли четвороугаони отисак на поду, као од стола, који је био чист, а око њега су се налазиле мрље од крви, које су истражитељи нашли и на зидовима иза намештаја.

У извештају УН из 2003. године наведени су тачна места злочина и руте којима су транспортовани отети Срби, као и то да су припадници ОВК без проблема прелазили у Албанију камионима којима су превозили Србе у лето 1999. године када су ту границу контролисали немачки војници.

Чланица Спољнополитичког одбора немачког парламента - Бундестага Севим Дагделен рекла је ауторима филма да је због тога немачкој влади поставила бројна питања у вези са ратним злочинима ОВК на Косову и да је остала запањена одговорима.

"На питање о ратним злочинима, рекли су нам да се ради о унутрашњем питању Косова. Сматрам то више него упитним, да немачка влада тако избегава одговор, јер на крају крајева, Бундесвер је већ више од 12 година присутан на Косову", рекла је Дагделенова.

Аутори филма преносе и да су докази које су прикупили истражитељи УН доспели у Хашки трибунал, али да су тамо убрзо затим уништени.

В.В.

Бернар Кушнер наручио филм "У кавезу" о Србима кољачима

ЗАУСТАВИЋЕМО АЛБАНСКЕ ЛАЖИ

Француски филм „У кавезу“ фалсификује оно што смо дефинисали ми, као и Карла дел Понте и Дик Марти Гнусни француски филм „У кавезу“, у којем се Срби, уместо Албанаца, стављају у контекст масовних убиства због трговине људским органима, досад је видело преко 100.000

Бруно Векарић

људи. Да би штета од овог перфидног пропагандног материјала била мања, најпре је реаговало срп-

И УНМИК ЉЕ ИСТРАЖИВАТИ

Резолуција Србије којом се препоручује истрага о трговини људским органима на Косову и северу Албаније изгласана је на одбору Парламентарне скупштине ОЕБС-а једногласно, али у измененој форми. Усвојен је амандман Немачке у коме стоји да ће истрагу водити ЕУЛЕКС и УНМИК, док се из српског текста briше ставка да ће то бити учињено под окриљем и мандатом УН. Ипак, српска делегација је на крају изашла задовољна из сале, јер су Немачка и САД захтевале да истрагу спроводи искључиво ЕУЛЕКС, који нема мандат на северу Албаније где су злочини почињени. Остварен је циљ и поред тога што је усвојен немачки амандман. Драго ми је што је резолуција једногласно усвојена, мада се истрага неће водити под покровитељством УН, на чemu смо инсистирали - каже Сузана Грубјешић, шефица делегације Србије у Скупштини ОЕБС-а. На предлог српске резолуције поднета су укупно четири амандмана, од којих су прихваћена два. Делегација Србије није имала ништа против да се истрага осврне на све ратне догађаје деведесетих година у екс-Ју, што је био предлог америчких парламентараца. Други амандман Немачке који препоручује заједничку истрагу ЕУЛЕКС и УНМИК-а испоставио се као компромисно решење. Добили смо уверавања да ће ЕУЛЕКС моћи да истражује на северу Албаније - рекао је Бен Кардин, амерички посланик. Српску резолуцију безусловно су подржале Италија, Румунија, Аустрија и Грчка, док се посланици из Русије нису изјашњавали.

ско Тужилаштво за ратне злочине. Заменик тужиоца Бруно Векарић у разговору за Курир каже да ће тражити од надлежних да пронађу начин за најбољи могући одговор. - Тужилаштво је урадило оно што је једино могло - упутили смо допис и подигли тему на релевантан ниво.

Бернар Кушнер

Видећемо шта ту могу да ураде наша министарства спољних послова, правде и културе. Да ли ће то бити нека врста дипломатског демарша или би евентуално и правобранилац могао да покрене захтев за накнаду штете, зависиће од оцене ових институција. Ми у њихову процену верујемо. Спорни филм свакако нема везе са уметношћу. Штета је већ претрпљена, али тема трговине људским органима ће сигурно бити отворена и ми морамо да уђемо у обрачун с тим. штета апсолутно постоји јер се на овај начин фалсификује феномен који су јасно идентификовали и дефинисали и Карла дел Понте, и Дик Марти, и наше тужилаштво. На нама је да сада кажемо недовољно информисаним грађанима Европе да органе нису вадили Срби него Албанци. Да судбина 300 људи на прави начин буде обелодањена, а не да нам се још нешто тако ставља на терет. Да ли се води било каква истрага трагом Мартијевог извештаја велико је питање. Бојим се да ћемо опет ми морати да вучемо, а онда ће то бити схваћено као нека врста политичког обрачуна с Албанцима, што не желимо. Ради се о класичном злочину, и ту нема места за политику.

Декларација о трговини органима на Ким пред ударом САД, Дик Марти поручује

АМЕРИКА ЗНАЛА ЗЛОЧИНЕ

На столу Одбора за демократију и људска права ОЕБС нашла се српска декларација о трговини органима на Ким у којој тражимо да истрагу о злоделима воде и ЕУЛЕКС и УН. Ипак, пред посланицима су били и амандmani Американаца, али и дела земаља ЕУ, којим предлажу да се УН изузме из истраге. У надметању чији ће ставови скupити више гласова прошла је седница одбора. На стављање печата на текст у престоницу Србије, како је најавио потпредседник парламентарне скупштине ОЕБС Рикардо Мильори, требало је да дође и изасланик СЕ Дик Марти, који је покренуо лавину откривања оних који су трговали органима на Ким. Марти, који упркос најавама није допутовао у Београд, поручио је да су Вашингтон и ЕУ знали за злочине почињене на Косову, али да нису реаговали. - Запањујуће је да ништа није учинено, упркос објављеним извештајима. Изгледа да желе да формирају специјалну јединицу са седиштем у Бриселу, али не знамо каква ће јој бити овлашћења, ко ће председавати, да ли ће сведоци бити заштићени. Шефица наше делегације при ОЕБС Сузана Грубјешић је тада рекла да очекује да резолуција буде усвојена без промена: - Треба да се формира независно тело које ће спроводити истрагу о трговини људским органима под окриљем и уз мандат СБ УН, уз пуну сарадњу са ЕУЛЕКС-ом, УНМИК-ом и релевантним националним телима. Према изјавама учесника, декларација је добила зелено светло. Тако је Мильори био потпуно уверен да резолуција, која има значај за читаву Европу, пролази представник холандске делегације у Београду је истакао да је неопходно да се усвоји документ против трговине органима. Иначе, скупштина ОЕБС се бавила и питањима безбедности, економије, науке, животне средине, демократије... Са председавајућим ОЕБС и шефом литванске дипломатије Аудронијусом Ажуబалисом разговарао је и председник Србије Борис Тадић. Тема састанка била је сарадња Србије са овом организацијом. Тадић је рекао да је задовољан што се годишње заседање ОЕБС одржавало у Београду.

ИМАМО ИСТИНИТА СВЕДОЧЕЊА

54. На основу аналитичких информација које смо добили од неколико међународних посматрачких мисија, потврђених од стране наших извора у Европским агенцијама за спровођење закона и бивших бораца ОВК, утврдили смо да се главне јединице ОВК и њихове одговарајуће зоне оперативне команде готово савршено подударају са структу-

рама које контролишу различите облике организованог криминала у подручјима у којима је ОВК био активан.

55. Једноставно речено, кључ за откривање онога ко је водио највећи део посла, посебно трговине људима или кријумчарења, односно активности која је цветала на том простору, састојао се у откривању круга команданата ОВК и филијала који су били задужени за одређени регион у коме је ОВК деловао на Косову и у појединим деловима Републике Албаније.

56. Оно што је најзначајније за наша истраживања јесте то да смо утврдили да је мала, али непроцењиво моћна група личности ОВК преузела контролу над већином незаконитих криминалних радњи у које су косовски Албанци били укључени у Републици Албанији, почевши најкасније 1998.

Тачи бос „Дреничке групе”

7. Ова група истакнутих личности ОВК себе је назвала „Дреничка група”, евоирајући тако везу са Дреничком долином на Косову²⁰, традиционалним срцем отпора етничких Албанаца угњетавању Срба под Милошевићем, и местом у коме је настала ОВК.

58. Открили смо да је шеф „Дреничке групе” — или да употребимо терминологију мреже организованог криминала, њен „бос” — познати политички оператер, а можда и највише међународно призната личност ОВК, Хашим Тачи²¹. 59. Тачи је заслужан за успон ОВК и њене надмоћности уочи преговора у Рамбујеу, како на терену на Косову тако и у иностранству. Он је такође учинио много на подстицању жестоког унутрашњег фракционаштва које карактерише ОВК током 1998. и 1999.

60. С друге стране, Тачи је несумњиво захваљујући свом личном успону успео да обезбеди политичку и дипломатску подршку 22 Сједињених Држава и других западних сила и постане жељени домаћи партнер у њиховом пројекту спољне политике на Косову. Овај облик политичке подршке дао је Тачију, и то не само по његовом мишљењу, осећање да је „недодирљив” и без премца једини одрживи послератни лидер Косова који чека да то и постане.

61. С друге стране, према чврсто поткрепљеним извештајима службе које смо детаљно прегледали и потврдили кроз интервјуе у току наше истраге, Тачијева „Дреничка група” формирала је огромну базу моћи у подухватима организованог криминала који су у то време цветали на Косову и у Албанији.

62. У том погледу, Тачи је, како се наводи, деловао уз подршку и саучесништво не само формалних структура власти у Албанији, укључујући социјалистичку владу која је тада била на власти, већ и тајне службе Албаније и опасне албанске мафије.

63. Многи команданти ОВК остали су на албанској територији, а неки су чак деловали из албанске престонице Тиране током наредних непријатељства и касније.

64. Током периода НАТО бомбардовања, које је трајало неколико недеља, главни помак у односима снага на Косову можда је настало као резултат прилива странаца у регион, како у отвореној, тако и у имплицитној подршци за циљеве ОВК. У немогућности да оствари

директан приступ на територију Косова, већина ове стране подршке каналисана је преко Албаније.

„Дреничка група” шверцује хероин

65. Уз прећутну захвалност за безбедно уточиште које су им пружиле саосећајне албанске власти, а и зато што било практичније и погодније да наставе са радом на терену са којим су упознати, неколико кључних комandanata ОВК наводно су установили заштитне рекете у областима у којима су у Албанији преовлађивали њихови чланови клана или тамо где су могли да пронађу заједнички циљ са установљеним организованим криминалцима који су укључени у активности као што су трговина људима, продаја украдених моторних возила и трговина сексом. 66. Наиме, Тачи је, како се наводи,

деловао уз подршку и саучесништво не само формалних структура власти у Албанији, укључујући социјалистичку владу која је тада била на власти, већ и тајне службе Албаније и опасне албанске мафије.²³

67. Слично томе, аналитичари обавештајне службе који раде за НАТО, као и они који раде за најмање четири независне стране владе, дошли су до убедљивих открића која се односе на период непосредно након сукоба 1999.²⁴ Тачи је био најчешће идентификован и цитиран у тајним обавештајним извештајима као најопаснији од „криминалних босова” ОВК.²⁵

ИМАМО ИСТИНИТА СВЕДОЧЕЊА

68. На још неколико познатих чланова Тачијеве „Дреничке групе“ указано нам је у току нашег истраживања и речено да су одиграли виталну улогу као учесници у завери у разним категоријама криминалних активности. То су Џавит Халити, Кадри Весели, Азем Суља и Фатмира Лимај. Сви они више пута су испитивани током протекле деценије као осумњичени за ратне злочине или организовани криминал, укључујући и случајеве које су водили тужиоци Унмика, МКСЈ-a26 и Еулекса. До данас, међутим, сви они успели су да избегну правду.

69. Све нас наводи да верујемо да би сви они били осуђени за тешке злочине и да би сада већ били на одслужењу дуге затворске казне да није било две нечувене ствари које су довеле до тога да не буду кажњени: прво, изгледа да су успели да уклоне, или застраше да ћуте већину потенцијалних и стварних очевидаца који је требало да сведоче против њих (и непријатеље и некадашње савезнике), употребом насиља, претњи, уцена, ракета; и друго, колебљива политичка воља међународне заједнице да ефикасно кривично гони бивше вође ОВК. Ово је, такође, изгледа омогућило Тачију – и самим тим осталим члановима „Дреничке групе“ да искористе свој положај и остваре лично богатство које је у потпуној супротности са активностима којим су изјавили да се баве.

Влада САД има доказе о криминалу „Дреничке групе“

70. Тачи и други чланови „Дреничке групе“ доследно се именују као „кључни играчи“ у извештајима обавештајне службе о структурима организованог криминала налик на мафију на Косову.²⁷ Испитао сам ове различите обимне извештаје са запрепашћењем и осећајем моралне увреде.

71. Оно што посебно доводи у недоумицу јесте то да све међународне заједнице на Косову – од влада Сједињених Америчких Држава и других савезничких западних сила, до правосудних власти које подржава ЕУ – несумњиво поседују исту, огромну документацију о злочинима „Дреничке групе“²⁸, или

нико изгледа није спреман да реагује, без обзира на такву ситуацију, и починиоце позове на одговорност.

72. Наши извори из прве руке веродостојно наводе да су Хаљити, Весели, Суља и Фатмир Лимај, заједно Тачијем и другим члановима његовог унутрашњег круга, умешани у наређивање – а у неким случајевима лично су надгледали – убиства, хапшења, пребијања и испитивања у различитим деловима Косова, што је од посебног интереса за наш рад у контексту операције под вођством ОВК на територији Албаније, између 1998. и 2000.

73. чланови „Дреничке групе“, наводи се, такође су контролисали знатна средства стављена на располагање ОВК за наставак ратних похода.²⁹ У неколико случајева ова група је, наводно, могла да склапа послове са афирмисаним међународним мрежама организованог криминала, што је омогућило проширење и диверзификацију у нове области „бизниса“, као и отварање нових путева шверца у другим деловима Европе.

74. Конкретно сматрамо да су лидери „Дреничке групе“ најодговорнији за две групе непризнатих злочина описаних у овом извештају: за оснивање ОВК ад хок мреже заточеничких објеката на територији Албаније 30, као и за одређивање судбине затвореника који су држани у тим објектима, укључујући и многе отете цивиле које су са Косова доводили преко границе у Албанију.

Доктор Шаип Муја инвеститор „ратних фондова“

75. Откривајући како су ти злочини прерасли у даљи облик нељудскости, односно насиљно вађење људских органа ради трговине људима, идентификовали смо још једну особу ОВК која очигледно спада у ред водећих завереника: шаип Муја.

76. Биографија шаипа Мује у ослободилачкој борби косовских Албанаца подсећа на оне других чланова „Дреничке групе“, укључујући и самог Хашима Тачија: од студенстског активисте у раних деведесетих³¹ до једног од „координатора“ елитне групе ОВК са

седиштем у Албанији;³² до члана Кабинета Привремене владе Косова, као и главног команданта у послератном Косовском заштитном корпусу (КЗК),³³ поново цивилни политичар у Демократској партији Косова (ДПК) и, на крају, постаје утицајни функционер у актуелној власти Косова.³⁴

77. Заједничка нит свих Мујиних улога јесте његова умешаност у медицински сектор. Не прихватамо олако да се овај појединач представља и да је у многим круговима прихваћен као „др шаип Муја“: наводно, не само лекар и хирург, већ и хуманитарац и напредни научни лекар.³⁵

78. Открили смо бројне индикације које упућују на Мујину централну

Шаип Муја

улогу током више од деценије у међународним мрежама далеко мање вредним хвале, које чине трговци људима, брокери нелегалних хируршким захвата, као и други починиоци организованог криминала.

79. Ове индикације и доказни елементи навели су нас да посумњамо да је Муја већи део свог приступа, покрића и могућности да остане некажњен као организовани криминалац црпио из наизглед легитимне медицинске „каријере“ коју је паралелно водио. Овде може да се направи аналогија са начином на који су Тачи и други чланови „Дреничке групе“ користили своје улоге у јавним функцијама и често у међународној дипломатији. Разлика у Мујином случају јесте то што је његов профил у организованом криминалу једва познат изван криминалних мрежа са којима је сарађивао и неколико истражитеља који су их пратили.

ИМАМО ИСТИНИТА СВЕДОЧЕЊА

80. Према изјавама наших извора који су били учесници операција ОВК у Албанији, као и других војних и политичких сународника који су блиски са шаипом Мујом, Муја је успео да стекне и задржи кључни утицај иза сцене на послове у ОВК у периоду касних деведесетих када је освајао међународну подршку.

81. Затим, у периоду сукоба у северној Албанији и око границе са Косовом, који се поклапа са НАТО интервенцијом 1999, Муја, заједно са већином својих колега команданата ОВК, наводно је остао даље од линије фронта, одржавајући оперативну базу снага ОВК у Тирани.

82. Посебно, заједно са Халитијем и Веселијем, Муја је укључен у проналажење иновативних начина за коришћење и улагање милиона долара „ратних фондова”, који су били поклон из иностранства за циљеве ОВК. Муја и Весели су, наводно, такође почели у име „Дреничке групе” да успостављају везе са страним приватним војним и безбедносним компанијама.³⁶

83. Сматрамо да је посебно релевантно да је Тачијева „Дреничка група” стекла предност захваљујући двема главним променама у околностима после 12. јуна 1999.

84. Прво, повлачењем српских снага безбедности са Косова, у руке разних фракција ОВК, укључујући и Тачијеву „Дреничку групу”, предата је фактички неограничена контрола над великим територијом у којој се обављају различити облици кријумчарења и трговине људима.

85. Кфор и Унмик нису били у стању да управљају спровођењем косовског закона, кретањем људи или контролом граница у периоду после НАТО бомбардовања 1999. Фракције ОВК и друге групе које су имале контролу над различитим подручјима Косова (села, деонице пута, понекад чак и појединачне зграде) могли су да спроводе дела организованог криминала готово по сопственој вољи, укључујући располагање трофејима њихове доживљене победе над Србима. Злостављање као знак распознавања

87. Наши извори саопштили су нам

да су и команданти ОВК и чланови били огорчени због великих губитака албанског становништва на Косову, посебно 1998. и почетком 1999, пре и током НАТО интервенције. Када су се српска полиција и паравојне снаге повукле са Косова у јуну 1999, јединице ОВК из северне Албаније распоређене су на Косову са тобожњим циљем „обезбеђења територије”, али подстакнуте незадрживим бесом, чак и осветом, према било коме за кога су веровали да је допринео угњетавању албанског народа.

88. Српско становништво у претежно албанским заједницама

бених снага. Напротив, ова злостављања распрострањена су у довољној мери да представљају образац.

90. Иако неке радње говоре о одређеној бруталности или игнорисању жртве од стране поједињих извршилаца, очигледно је да су по свом општем карактеру ова злостављања наизглед координисана и прикривена с предумишљајем, мада потичу из свеобухватне стратегије руководства „Дреничке групе”.

91. Генерално, злостављања су симптоматична за надмоћ организованог криминала унутар доми-

deo логора Кукеш

брзо је постало мета освете. У остале циљеве спадали су сви сумњиви – чак и по основу неосноване оптужбе чланова ривалских кланова или лица која су дуги низ година жудела за осветом против њих – да су „сарадивали са” или били српски чиновници. У акцији застрашивавања од врата до врата пешадији ОВК наређено је да прикупи имена лица, њихових рођака или сарадника који су радили за збачене власти СРЈ (без обзира на то колико су тривијалне биле административне функције). У ову категорију наводних „сарадника” спадао је велики број етничких Албанаца, као и Рома и припадника других мањина.

89. У том контексту, наш биланс злостављања које су починили припадници ОВК и њихови заступници у Албанији иде много даље од једнократног застрашивавања од стране хуља или одметнутих елемената унутар иначе дисциплинованих бор-

нантне унутрашње фракције ОВК. Држање лица заробљених у импровизованим местима притвора, без знања или домаћаја власти, и смишљање начина ућуткивања било кога ко је можда сазнао праву природу незаконите активности у којој отмичари учествују, сматрају се испробаном и поузданом методологијом већине мафијашких структура – а „Дреничка група” ни по чему се није разликовала од њих.

Шест логора за цивиле у Албанији

92. Сама „Дреничка група” развила се из дела оружаних снага ОВК (наводно ангажоване у рату за ослобођење) и постала упадљиво моћна група криминалаца. Паралелно смо открили трансформацију активности чланова групе у једној одређеној области деловања: заточеничких објеката и нехуманих поступању са заробљеницима.

ИМАМО ИСТИНИТА СВЕДОЧЕЊА

3.3. Заточенички објекти и нехумано поступање са заробљеницима 93. У току наше истраге идентификовали смо најмање шест засебних заточеничким објектима на територији Републике Албаније, који се налазе на територији која се протеже од Цахана у подножју падине Паштрик, готово у најсевернијем врху Албаније, до обалског пута у Драчу, на обали Средоземног мора, на западу Албаније.

94. ОВК није имала директну, сталну контролу над било којим делом овог простора у релевантном периоду, али ни било који други орган или лице који су можда били спремни или способни да спроведу закон.

95. Посебно, празнина у примени закона одразила се на неуспех албанске полиције и обавештајних служби да сузбију мафијашко разбојништво и казне јединице ОВК које су биле стациониране у северној и централној Албанији за време сукоба. Виши регионални команданти ОВК били су закон сам по себи у својим областима контроле.

96. Локације заточеничким објектима о којима смо добили сведочанства непосредних извора – поткрепљена доказима до којих су дошли истраживачки новинари (докази од којих су неки стари десет или више година), а однедавно и истражитељи и тужиоци Еулекса – укључују: Цахан, Кукеш, Бицај (у близини), Бурел, Рипе (село југозападно од Бурела у области Мат),

Драч и, можда најважније од свега, за потребе нашег специфичног мандата, Фуше-Крује.

97. У току наше истраге посетили смо два таква заточеничка објекта у Албанији, мада нисмо улазили у саме објекте. Поред тога, када је реч о још најмање четири таква објекта за које знамо да су постојали, добили смо директна сведочења од више лица која су лично била у једном или више објекта, било у време када их је ОВК активно користио, било у оквиру посматрачким мисија.

98. Заточенички објекти о којима је реч нису коришћени независно или самостално. Они су били елементи уходане, координисане и повезане мреже незаконитих активности у којима су високи команданти ОВК спроводили контролу и надзор. Заједнички именитељ свих објекта био је да су у њима, на албанској територији, чланови и припадници филијала ОВК држали цивиле.

99. На мапи приклjuченoj овом извештају приказане су локације на којима знамо да су постојали заточенички објекти, заједно са саобраћајницама које их повезују.

100. Постоје, међутим, значајне разлике у периодима и сврси у коју је коришћен сваки од ових заточеничким објектима. Евидентно је да је сваки заточенички објекат имао свој посебан „оперативни профил“ у односу на: начин на који се односи формирају или праве договори да се омогуће притварања и сродне операције у различито време; карактер и састав група заробљеника; средства којима су стизали заробљеници; и судбине које су чекале заробљенике.

Албанске службе испитујују затворенике

101. Почекћемо са описом неких од општих карактеристика притвора ОВК у току рата (од којих ће неке изгледа испунити захтеве за ратне злочине), и оних после конфликта које су држали припадници ОВК и њихове филијале (који изгледа да представљају организовано злочиначко дело). Након тога детаљније ћемо испитати оно што се десило у сваком од заточеничким

објекта на територији Албаније.

3.3.1 Притвори ОВК у време рата
3.3.1.1 Прва подгрупа заробљеника: „ратни заробљеници“

102. У периоду између априла и јуна 1999, притвори ОВК на албанској територији приметно су били смештени на стратешким императивима за вођење герилског рата.

103. За време рата и масовних покрета избеглица у Албанију, ОВК је наводно спроводио политику према којој су сва лица осумњичена да имају ма каква сазнања о делима српских власти, посебно она за која се сумњало да су „сарадници“, требало да буду предмет „испитивања“.

104. Речено нам је да су ову поли-

тику на територији Албаније активно подржавали моћни елементи унутар албанске националне обавештајне службе, укључујући и СХИК (сада СХИСХ) и војну обавештајну службу, при чему су неки чланови чак и учествовали у постављању питања заробљеницима у логорима ОВК. Из ове политike стајао је Кадри Весељи (псеудоним Лули), ослонац „Дреничке групе“.

105. Заточенички објекти у којима су се наводно одвијала „испитивања“ – нарочито оне ближе граници са Косовом – играла су улогу војне „базе“ или „логора“ у којима се спроводила обука и из којих су трупе слате на фронт или се поново снабдевале оружјем и муницијом. Ту су били напуштени или присвојени пословни простори (укључујући и један хотел и једну фабрику) у већим провинцијским градовима и на њиховој периферији које је ОВК добио од Албанаца који су подржавали његов патриотски циљ.

ГЕНЕРАЛ МОМИР СТОЈАНОВИЋ, БИВШИ ДИРЕКТОР ВМА, КАЗАО ЗА „АКТЕР“

ИСТРАГА ПОД ЗНАКОМ ПИТАЊА

„Досије К“ – шта је тајније око истраге људским органима на Косову

Сасвим је сигурно да на челу трговине органима стоји Хашим Тачи, али пошто има неподељену подршку Вашингтона онда то добија политичку димензију, и не видим како ће се до краја решити истрага о овом злочину над Србима. Постоји опасност да ће сва ова прашнина која се дигла са извештајем Дика Мартија слегнути под притиском неких светских центара моћи. Спадам у оне који не верују да ћемо до краја истражити злочин, и кривично процесуирати злочинце. Сасвим је сигурно да на челу трговине органима стоји Хашим Тачи, али пошто има неподељену подршку Вашингтона онда то добија политичку димензију, и не видим како ће се до краја решити истрага о овом злочину над Србима“, казао је у разговору за „Актер“ некадашњи начелник Војнобезбедносне агенције (ВБ-А), данас пензионисани генерал Момир Стојановић.

У овом интервјуу открива многа дешавања везана за Косово, трагање за хашким оптужеником

његову смешту претио да ће, ако падне влада у Подгорици, оборити владу заједничке државе.

Да ли вас је и колико изненадио извештај специјалног известиоца СЕ Дика Мартија о трговини органима на Косову и Метохији и Албанији?

За све упућеније који дуже прате ситуацију на КиМ, а поготово за људе који се баве пословима безбедности, то није никакво изненађење. У периоду од 1993. до 1999. године сам се налазио на челу Војне службе безбедности у покрајини, и по природи послана био сам позван да пратим стање у јединицама војске, али и на територији Косова и Метохије. Са ескалацијом оружане побуне албанских терориста, посебно 1998. и 1999. године имали смо бројна сазнања о нехуманом поступању лидера ОВК према цивилном становништву и она су редовно слата Генералштабу Војске СРЈ, а преко Министарства одбране. Верујем да је и највиши државни врх имао све информације. Сазнања су говорила да су бројни злочини

киднаповани из Дома здравља приликом напада на Ораховац. Ту су и свирепи злочини на Радоњићком језеру код Ђаковице, у зони којом је командовао Харадинај. У првом мању у испусту за воду пронађено је стотинак лешева Срба, неалбанаца и Албанаца лојалних држави Србији, који нису хтели у

терористички састав ОВК. Због невремена увиђај је одложен за сутрадан, а тада је нађено свега четрдесетак лешева.

Достављали смо сазнања и о логорима које је држала ОВК, попут оних у Лапушнику, Ликовцу на простору Дренице, где су свирепо мучени отети Срби. Оно што је значајно, и о чему се у извештају Дика Мартија говори, то је да се највећи број киднаповања Срба и Албанаца, који су били лојални Србији, десио у периоду када су се снаге безбедности СРЈ повукле са КиМ. Припадници Кфора нису благовремено запосели одговарајуће области, у складу са потписаним војно-техничким споразумом из Куманова, и албански терористи су киднаповали све оне Србе који су остали, а један део поубијали.

Ратком Младићем и улогу Мила Љукановића који је тражећи

учињени по налогу лидера такозване ОВК, првенствено Хашима Тачија и Рамуша Харадинаја, а и многих других локалних команданата оперативних зона на које је било подељено Косово и Метохија. Само о неким злочинима јавност ове земље је упозната.

У Клечки, где сам лично боравио, истражни органи су у једној кречани нашли кости око тридесет спаљених људи. Претпоставља се да се ради о Србима који су

КОРЕНИ О ТРГОВИНИ ОРГАНИМА

Крај дугог ћутања?

Дик Марти је успео тамо где већина у самој Србији није веровала да се то можи, а савезници ОВК били сигурни да је тако шта апсолутно немогуће – доказао је не само постојање логора ОВК у Албанији, већ и трговину органима. Али, да ли ће 'форсирање' Хашима Тачија и избегавање Рамуша Харадинаја, бити доволно да се раскријају недела ОВК, нарочито сама трговина органима? И није ли медијска хајка на Западу против Тачија само коначни знак да ће "Змија" морати да плати цех свог одвајања од Немачке?

На једном од пет, помало избледелих листова необичног документа, откуцаних писаћом машином, под бројем 138 (од 154), налази се име Антона Бишакуа. Списак представља попис људи, Албанаца, који су током ратне 1999. године умрли у Кукешу. Овај документ, само делимично потом обрађен у екセル-у, и који ексклузивно објављују, сачинила је општина Кукеш. Наводно, на њему су све саме избеглице. Но име Антона Бишакуа доказ је да овде нису пописани само људи умрли у избеглиштву, већ и особе које је терористичка Ослободилачка војска Косова убила у својим илегалним затворима које су током сукоба 1998./1999. године и потом, држали у тој земљи.

Кукеш

Наиме, Антон Бишаку, Призренец рођен 1968. године, који је живео од сумњивих послова са наркотицима, нашао се на овој листи. Иако је након вишедневног мучења убијен у логору смештеном у старој фабрици у

жртва још задуго неће бити само питање цивилизације и хуманости, већ и политички аргумент.

Да се подсетимо – случај трговине органима у организацији ОВК први пут је постао видљив након објављивања

Сабит Геци (стоји) убица Антона Бисакуа

том северноалбанском граду. Његове убице данас имају имена а једно од њих је и Сабит Геци, криминалац и терориста близак подједнако Хашму Тачију као и Рамушу Харадинају, коме се сада за то убиство, и руковођење логорима, суди у Приштини. Списак је, укратко, доказ да је држава Албанија лагала тврдећи да на њеној територији ниједан грађанин Косова није умро или био закопан, нити да је ту било логора смрти. Ово је, напокон, као непобитну истину, утврдио и специјални известилац Савета Европе, Дик Марти, тужилац са дугачким стажом и великим искуством у гоњењу најтежих злочина и решавању највећих тајни. И више од тога – и Мартијев извештај који је породица несталих људи са Космета, и сам овај списак, доказују не само то да су многе стране државе знале и за злочине ОВК, и за трговину органима у коју је део ОВК био уплетен, већ и да ратна

књиге Карле дел Понте, бивше главне хашке тужитељке. Она је кренула трагом Меморандума који су Хашком трибуналу упутили неколико новинара америчког НПР радија (редакција Американ Радио Воркс) а који су се још 2002. године, у својим истраживањима дешавања на Балкану, сусрели са могућношћу да је овај злочин почињен. Истрага која је по објављивању књиге кренула, често праћена неприхватљивим сензационализмом, довела је до извесних резултата, упркос одбијању власти на Космету и у Албанији да помогну. Пре две године, Савет Европе је одлучио да испита наводе бивше хашке тужитељке и за то овластио человека који је добио битку са моћном ЦИОМ и америчком администрацијом – Дика Мартија.

О чему се мало зна када је киднаповање Срба и неалбанца

ТАЧИ ОТИМАО НЕИСТОМИШЉЕНИЋЕ АЛБАНЦЕ

Тадашњи помоћник министра унутрашњих послова Србије, генерал Обрад Стевановић написао је писмо упућено генералу Мајклу Цексону, првом команданту КФОР-а. У јуну 1999. године, тражио је да се КФОР не социјализује са ОВК већ да заузда ту формацију која је одмах по уласку у покрајину почела са страховитим терором, и да успостави контролу над територијом. Такође, генерал Стевановић је у писму обавестио о првим отмицама већег броја шинског копа Белаћевац, и тражио да КФОР одмах ослободи отете. Мало се тада знало да су за активности Тачија знали многи или су затварали очи пред злочинима које је чинио. Бројни су извештаји њихових тајних служби о Тачијевој криминалној прошлости, као подаци о неделима других гангова ОВК. О томе говори случај једног киднапованог Албанца, припадника Демократског савеза Косова Ибрахима Ругове. Овај човек је отет 30. октобра 1998. године, заједно са још једним чланом странке. У исказу који је дао 2000. године он је рекао да су га отели Скендер Хоти, Демуш Краснићи, Фехми Круезиу, И Цефшет Мазреку. Отети су у канцеларији ОЕБС-а у Драгобиљу, И потом држани двадесет осам дана у селу Седлари код Липљана. Приликом хапшења из једног од аутомобила којима ће отети бити одвезени, обратио човек који се представио као Ибрахим Гаши. Неколико сати потом, исти човек је уперио пушке у двојицу заробљеника и казао да се зове Сабит Геци! Након ослобађања, овај сведок је разговарао са људима из ОВК који су га најпре ухапсили. Они су му тада рекли да је човек који се представљао час једним час другим именом заправо био Хашим Тачи. У то се отети и сам недugo потом уверио. Но, кад га је званичник који му је узимао изјаву зарад покретања истраге питао шта зна о отетим Србима из Ораховца, човек је одговорио да је 19. јула 1998. године, код аутобуске станице у Малишеву видео "једну колону аутобуса и камиона са цивилним лицима, који

су били Срби. Колону је предводио Гани Краснићи". Зауставила се у

Обрад Стевановић

близини места где је овај сведок стајао и потом кренула према Орлату, у пратњи возила у коме су се налазиле четири особе. Од свих њих познавао је Фатмира Љимаја. Тек касније, када је сазнао ко су Хашим Тачи и Бислим Зурапи, схватио је да су и они били у том аутомобилу. "Касније сам сазнао да су одведени у Клечку, где су по наређењу Јакупа Краснићија силоване све жене, и сви убијени", рекао је сведок. Да ли је могуће да међународне власти у покрајини нису ништа знале? О отмицама које су чињене Дик Марти је то сажео у једну реченицу: зарад стабилности на терену прећутати злочине свих врста. То се зове примена високе политike на свакодневницу обичних грађана. Карла дел Понте је била конкретнија: "Нисмо имали подршку НАТО јер је он био савезник ОВК. УНМИК нам није давао документацију коју смо тражили. То је био велики проблем." Ипак, како то да она као тужитељка није знала за уништавање доказа из Буреља? И шта стоји у неколико сантиметара дебелом досијеу о трговини органима који је у Хагу видео један од службеника УНМИК-а који је након објављивања њене књиге покушао да сазна нешто о овом злочину а који су њени помоћници

током разговора држали пред собом?

В. Васић

Флоренс Артман је још 2008. оптужила појединце из УНМИК-а да не сарађују

КРИВ УНМИК

Још у почетку 2008. године сада бивша портпаролка Хашког суда Флоренс Артман оптужила је, у интервјуу франкфуртским "Вестима", појединце из УНМИК-а да нису желели да сарађују у случају продаје и трговине органима отетих људи са Косова.

Тада је рекла да: "Неки људи из УНМИК-а нису хтели да сарађују са Дел Понтеом и зато је она била неправедно оптуживана да није била довољно активна у случају наводне трговине органима од отетих особа са Косова и да због недостатка доказа није подигла оптужницу. Она је покушала да од УНМИК-а ишчупа информације које он није хтео да јој да", казала је Артманова.

Наглашавајући да је на спровођењу истраге требало је да инсистира или УНМИК или међународне војне снаге на Косову, уместо да то невешто скривају. Дел Понтеова је у више наврата пред Саветом безбедности протестовала због недовољне сарадње УНМИК-а, и његовог одељења за правосуђе које је почело истрагу о несталим Србима, отетим и киднапованим на Косову, али то одељење није имало овлашћење да води истрагу на тлу Албаније", истакла је бивша портпаролка Хашког трибунала.

"Тужитељка је отишла, колико се сећам, 2003. године у Тирану да би од тамошњих власти тражила сарадњу са Хашким судом и могућност да истрага буде вођена на северу Албаније где су, према неким сведочењима, били смештени затвореници. Информације су их довеле до једног места недалеко од аеродрома у Тирани. Било је истражитеља који су ишли на то место, али то нису били истражитељи Хашког суда већ други међународни истражитељи који нису тамо нашли никакве трагове", навела је Артманова.

Упитана зашто је Дел Понтеова са закашњењем говорила о том случају, Артманова је одговорила да није могла да говори о истрази која је у току. Б. Отовић

Бондстил, база за трговину органима

Бондстил је највећа америчка војна база у Европи. Најопремљенија и најтајанственија. Оно што се догађа унутар саме базе и у њој јавности је мало познато. База се налази у југоисточном делу Космета, близу Урошевца. Заузима огроман простор у среду поља. Бондстил је једино место на целом Космету, где никад не нестаје струја, јер се добија из сопствене мини цен-

тре. Територија Бондстила – то је цела држава. Продавнице са робом која стиже директно из САД, биоскоп који се претвара у позориште, библиотека, оптичка интернет мрежа, станови у вишеспратницама, хотел, барови, базен, спортске хале... И много шта друго. Бондстил има све што је потребно да би неколико хиљада америчких војника живело као код куће. чак је у Урошевцу, због њих, почела да функционише и права јавна кућа, јер "миротворци" нису могли без тога. Али Бондстил је и огромна количина војне технике, аеродром, војни полигон... По свему би се могло рећи, да су Американци, који су 1999. дојурили да би спасавали косовске Албанце, од "српског геноцида", овде се одомаћили и пустили корење.

Права истина о томе у које је сврхе Бондстил основан и шта се тамо догађало, налази се под велом тајне. Истина је далеко суворија од оне нама познате. Америчка база Бондстил на Косову и Метохији је база за трговину људским органима живих Срба и српске деце, али и девојака из Русије и других православних земаља.

На тајном састанку НАТО-а у Бриселу, 13. марта 1999. године донета је одлука о агресији на Србију. У НАТО ратном штабу за санитет председавао је Бернар Кушнер. На овом састанку донете су следеће одлуке:

1. Заплена свих санитетских возила од војске и полиције и њихово третирање као ратни плен. Командни кадар војске и полиције не сме се повући у Србију.

2. Приликом асанације терена после пораза војске и полиције, употребити јаке агенсе како би се спречила идентификација погинулих убицајеним патолошким методама, па чак ни анализом ДНК.

3. Медицинско особље НАТО не сме да пружа помоћ тешким рањеницима, већ их треба елиминисати сутаназијом.

4. Задржати лекаре и медицинско особље српског порекла после капитулације, одузети им личне исправе

и обавезати се на вишегодишње службовање у болницама у Албанији.

5. Напуштену децу старости од осам година треба одвести у већ спремљену војну болницу НАТО у Валони. (истражитељи хашког трибунала су пронашли доказе о постојању ове болнице у којој су заробљеним Србима и српској деци вађени органи: бубрези, јетра, срце, кичмена мождина).

6. Лакше рањене војнике, полицајце и грађане српског порекла којима нису оштећени витални органи пребацити у војну болницу у Валони (истражитељи хашког трибунала су пронашли доказе о постојању ове болнице у којој су заробљеним Србима и српској деци вађени органи: бубрези, јетра, срце, кичмена мождина). И тако је америчка база Бондстил на Косову и Метохији постала највећа база за трговину људским органима заробљених живих Срба и српске деце. Касније ће се утврдити да су екипе лекара и медицинског особља по повлачењу српске војске са Косова и Метохије пребачене у НАТО базу Бондстил код Урошевца. НАТО база Бондстил је постала база за вађење органа не само заробљених и отетих Срба, српске нејачи и неалбанаца, већ и несрећних девојака које су из многих крајева света довођене да увесељавају војнике НАТО-а, КФОР-а и УНПРОФОР полиције. Једна од страна обимног извештаја о трговини људским органима издатог од стране Уједињених Нација. Српски државни врх је од 2000. до 2003. године посредством војних обавештајних служби и БИА-е, добијао извештаје о трговини људским органима Срба и деце на Косову и Метохији и убијању отетих Срба. Све информације су детаљно проверене и показале су се као тачне. Крајем 2001. године цела шема је била потпуно јасна и наши оперативци су имали детаље: имена људи, организаторе, ко све учествује, извршиоце, локације... Једини проблем је био што су цео посао око трговине људским органима заточених и живих Срба и српске деце биле упетљане не само међународне снаге на Косову и Метохији, већ и делови обавештајних служби ЦИА и МИ-6 који су логистички стајали иза целе операције.

Харадинај:

Убијали смо Србе сваког дана

Наредио ликвидацију више од 300 људи - Срба и "нелојалних" Албанаца. Харадинај, коме је обновљено суђење за злочине на Ким, већ признао

НОВО суђење бившем команданту ОВК и касније премијеру Косова Рамушу Харадинају почеће у хашком Трибуналу, изношењем уводних речи тужилаштва и одбране. Претпретресна конференција биће одржана у среду.

Харадинај је, на основу индивидуалне кривичне одговорности, заједно с припадницима ОВК Идризом Баљајом и Љах Брахимајем, оптужен за

злочине против човечности и кршење закона и обичаја ратовања 1998. године на Косову.

Харадинај и Баљај су након првостепеног поступка, 3. априла 2008. године, ослобођени кривице по свих 37 тачака оптужнице, а Брахимај, који је кратко време био заменик команданта у подручју Дукађина, осуђен је на шест година затвора.

Тадашње судско веће је признало "да је имало знатних потешкоћа у прибављању исказа сведока пошто су многи од њих навели страх као разлог за непојављивање пред судом".

жалбено веће Трибунала је у јулу прошле године поништило ослобађајућу пресуду Харадинају и Баљају, уз образложение да је првобитни процес обележило застрашивање сведока, а потврдило пресуду Брахимају, и одлучило да суђење буде делимично поновљено по шест тачака оптужнице. Оптужница терети тројицу људи да су били саизвршиоци удруженог злочиначког подухвата чији је циљ био успостављање потпуне контроле ОВК над Оперативном зоном Метохија тако што ће се с тог подручја уклонити српски цивили, као и друге за које се сумњало да сарађују са српским снагама или да не подржавају ОВК.

Према оптужници, средином маја 1998. основан је

импровизовани логор у штабу ОВК у Јабланици. Заробљеници и отети цивили су у том центру физички малтретирани и изгладњавани, а многи од њих су умрли од последица повреда или су убијени по наређењу тројице оптужених.

Крајем августа и почетком септембра 1998. године српске снаге су заузеле подручје око Глођана, а форензички тим за увиђаје спровео је истрагу у тој области и на подручју Радоњичког језера екскумирао 32 тела.

Харадинај је, у аутобиографској књизи "Прича о рату и слободи", и сам признао своје и злочине ОВК под његовом командом, дословце написавши: "Стално смо нападали српске снаге. На сваком месту. Дању и ноћу. Без скривања. Сваког дана смо убијали српске полицајце..."

Харадинај је почетком 1998. постао командант "оперативне зоне" за Метохију, коју Албанци зову "Дукађин". Процењује се да је под његовом командом за две године ликвидирано више од 300 људи - Срба и "нелојалних" Албанаца - а киднапо-

Организовани криминал главни узрок кризе на Косову

Немачки дневник Шпигл потврдио је да Косовом владају Тачијеви криминалци. - Манипулација изборима, лоша привреда и корупција разлоги су што на Косову нема напретка. Владајућа коалиција Хашима Тачија је ослабљена. Бившем шефу ОВК се пребацује да је фалсификовао последње парламентарне изборе, а у једном извештају Савета Европе он се терети за учешће у трговини органима заробљених Срба, при чему он обе оптужбе оспорава - пише Шпигл.

Бивши командант Кфора Ерхард Билер свестан је да „криминалци контролишу све на северу Ким и подижу међу-

етничке тензије, што доводи до сукоба увек кад су њихови интереси угрожени“.

- Организовани криминал користи екстремистичке групе за своје циљеве и мобилисао је „војнике“ да ставе препреке на путеве и чак плаћао Србима да „брани“ те барикаде - тврди Билер. Како наводи коментатор листа Обзервер дејли Томас Бреј, око 2.000 мафијаша води мреже због којих су на опрезу ЕУ, НАТО, УН, све до Савета безбедности.

ЕУЛЕКС ТАПКА У МЕСТУ

Седмочлана радна група Еулекса прикупљањем изјава и нових сведочења започела је истрагу о наводима који говоре о трговини људским органима на Косову.

Портпаролка Еулекса Ирина Гудељевић рекла је да ће радну групу водити тужилац, а у њој ће бити и истражитељи, правници, преводиоци и други административни радници.

Како се може незванично чути, и истрага коју од јануара води Еулекс тапка у месту, јер се све своди на безуспешне покушаје да се дође у посед материјалних доказа који би потврдили сумње изнете у извештају СЕ. Лондонски "Гардијан" наводи да је Еулекс био обузет паником због обавезе да делује поводом Мартијевих оптужби, правдајући се у почетку да ништа не зна о томе, па је тек под притиском Брисела, Мартија и светских медија најавио опширу истрагу. "Еулекс је тако постао симбол неспособности, а не европских вредности, и скуп вео који скрива несташлуке елите од очију

косовских грађана", пише лондонски лист.

Заменик српског тужиоца за ратне злочине Бруно Векарић изјавио је да је суштина независне истраге сигуран сведок, и да се мора обезбедити потпуна заштита сведока уколико се жели доћи до истине о злочинима почињеним на Косову и Метохији и трговини људским органима. Он подсећа на убиства више сведока у случају који је пред Хашким трибуналом вођен против Рамуша Харадинаја, и додаје да сумња да сведоци могу да буду потпуно заштићени када се има у виду та чињеница. Према његовим речима Тужилаштво је недавно пронашло једног Албанца који би могао да буде сведок и који живи у Европи. Међутим, породица му живи на Косову и он је у страху да ли би они били безбед-

ни уколико би он сведочио. Министар за Косово и Метохију Горан Богдановић изјавио је да је битно да истрага о наводима Дика Мартија што пре почне и да се кривци казне. Према његовом мишљењу кључно питање је на који ће начин истражитељи деловати на простору Албаније и како ће Еулекс обезбеђивати сведоке. Он је оценио да формирање седмочланог тима на захтев Брисела није дало одговор на који начин ће мисија Еулекса и истражни органи деловати, јер Еулекс нема мандат, ни јурисдикцију да може да делује на простору Албаније, где су одвођени људи који су киднаповани на Космету. Сваки истражни тим, који ће бити стациониран у Бриселу, имаће подршку Србије.

В.Б.

Наташа Кандић:

ПРИШТИНА У ПРОБЛЕМИМА

Председница Фонда за хуманитарно право Наташа Кандић је поводом извештаја који је објављен рекла да је Приштина суочена са великим проблемом после извештаја известиоца Дика Мартија.

- Марти важи за врло искусног истражиоца и познаваоца људских права. Он је то написао сигурно документовано. Косовско друштво је са озбиљним оптужбама. ЕУЛЕКС би све ово морао да истражи. Исто тако, Београд и Приштина морају да разговарају о несталима, илегалним логорима, о томе да је на Космету нестало 1.800 људи. А што се Хага тиче, могло би да се постави питање да ли је тај суд занемарио страх сведока да сведоче о догађајима на Космету - каже Кандићева.

Обележена годишњица отмице Срба и Рома у Ораховцу

ЗНАЈУ СЕ ИМЕНА ЗЛОЧИНАЦА

У цркви Светог Прокопија, на београдском гробљу Орловача, 18. јула је служен парастос жртвама злочина који су пре 13. година починили албански сепаратисти, припадници терористичке формације под називом „Ослободилачка војска Косова”, на подручју општине Ораховац, на Косову и Метохији. У ораховачким селима Ретимљу и Оптеруши, током јула 1998. године, на лицу места је убијено или отето, а потом ликвидирано укупно 47 људи, од којих су три припадника ромске, а остали српске националности.

После парастоса, чланови Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, обишли су гробове недалеко од цркве и, палењем свећа и полагањем венаца, одали пошту својим најмилијима.

Они су венце положили и на заједничку гробницу с деловима посмртних остатака две жртве сахрањене под ознаком „непознат” које су албански терористи, у настојању да затру трагове злочина, тако уништили да њихова идентификација није била могућа.

Од 36 до сада идентификованих жртава, на гробљу Орловача су сахрањени посмртни остати 23 жртве из села Ретимље и Оптеруша, а по жељи породице и посмртни остати Светозара Томића из Приштине, који је отет и нестао на путу Ђаковица–Ораховац. Остатци осталих жртава сахрањени су у местима где живе њихове избегле и расељене породице.

Секретар Удружења Олгица Божанић, која потиче из породице Костић, чијих је 14 чланова сахрањено на гробљу Орловача, је изјавила да су „породице жртава огорчене што за ова пртеривања, малтретирања, отмице и убиства цивила

нико од злочинаца досад није одговарао”, „Имовина нам је и даље узурпирана, куће уништене и запаљене а згаришта зарасла у коров”, она је казала да се знају имена 21 припадника ОВК који су починили злочине. „Све су то наше комшије”, рекла је Божанић и додала да су чланови српских породица гледали како им синове, мужеве, браћу одводе у логоре из којих се никад нису вратили. Навела је да се у извештају Дика Мартија, специјалног известиоца Савета Европе за трговину људским органима, налази и сведочење Албанца, који је отете Србе превозио са Ким у Албанију, а помиње групу Срба с презименом Костић из Ретимља и Оптеруше.

Како је један сведок испричао, Костићи су виђени годину дана након отмице, 23. јула 1999. године, негде између Призрена и села Љутоглаве према Сувој Реци, и он их је, „по наређењу команданта ОВК, убацио у камион и одвезао до Кукса града у Албанији”. „Питамо се како су посмртни остатци тих жртава доспели у пећину Волујак у општини Клина, где су пронађени, априла 2005. године? Докле су били живи, да ли су послужили за трговину органима? Нико од истражних органа није нам до сада саопштио истину”, истакла је Божанић.

У нападима албанских сепаратиста и терориста на Ораховац и околна села – Ретимље, Оптеруша, Зочиште и Велику Хочу – од 11. до 22. јула 1998.

године на лицу места је убијено седам људи, а у логоре одведеног више од стотину Срба и Рома, претежно цивила.

Највећи напад дододио се 18. јула, па је овај датум прихваћен као дан сећања на жртве албанских злочина у општини Ораховац.

Тог дана, пет људи је убијено, 35 мушкираца отето и нестало, а своје српско становништво села Ретимље и Оптеруша је претерано.

Они који се се у страху склонили у манастир Свети Врачи у селу Зочиште, међу њима и запослени локалног Дома здравља, отети су и заједно са седам монаха одведені у логоре.

Захваљујући залагањима Међународног црвеног крста, ослобођено је укупно 60 отетих, углавном жена и старијих мушкираца, међу њима и група из манастира, а нестало је 38 Срба и три Рома.

Посмртни остаци 40 жртава пронађени су 2005. године и то њих 28 у пећини Волујак, а 12 у масовној гробници Малишево код Ораховца.

Туга за браћом: Олгица Божанић

Идентификовано је укупно 36 жртава, међу њима и посмртни остаци тројице Рома из Ораховца, а још нису идентификовани остаци Саше и Југослава Костића. Тело Младена Костића није ни пронађено, док родитељи отетог и убијеног Срђана Витошевића у неверици одбијају да преузму идентификоване посмртне остатке. Случај „Ораховац 1998“ испитивало је дugo хаško тужилаштво, али није подигло ни једну

оптужницу, као ни међународни суд, који је касније преuzeо предмет.

Тек септембра 2010. године, тужилаштво Еулекса покренуло је истрагу и пролетос ухапсио двојицу отмичара, Албанаца из села Оптеруша, а суђење је у току. Они су, међутим, оптужени само за претеривање Срба из села Ретимље и Оптеруша, али за убиства, одвођење невиних људи у логоре и њихово зlostављање, још није подигнута ниједна оптужница.

У српском суду за ратне злочине био је покренут поступак против Албанца Синана Морине, али је он у недостатку доказа пуштен из притвора.

Расељени Срби одустали од повратка у Зочиште

Двадесетак Срба повратника који су недавно групно дошли у метохијско село Зочиште код Ораховца вратило се у централну Србију јер у кућама које су им обновљене не постоје елементарни услови за живот.

У кућама повратника нема струје и воде, а већина њих је, након што су изграђене, демолирана, рекао је Танјугу повереник за интерно расељена лица у ораховачкој општини Дејан Баљошевић. „Двадесетак Срба из Београда и Краљева, који су дошли са намером да остану у овом метохијском селу, приморани су да се врате у централну Србију“. Једна група је кренула

у недељу, а друга се вратила у уторак. У Ораховцу није обележена 13. годишњица страдања 47 Срба и Рома које су убили припадници терористичке Ослободилачке војске Косова.

У том граду је некада живело више од 5.000 Срба, а данас их је остало мање од 500 док у суседној Великој Хочи живи око 1.000 Срба.

Баљошевић истиче да је највећи проблем Срба у овим метохијским местима незапосленост и да за разлику од раније нема много инцидената ако се занемаре вербалне провокације локалних Албанаца.

Иронија је да Фатмир Љимај одговара за пљачку а не за ратне злочине

ШТИТИ ГА ИМУНИТЕТ?

Љимај одговара за пљачку а не за ратне злочине Косовске институције више интересују малверзације и укљученост у организовани криминал док је управљао министарством за саобраћај и комуникације

Представници ЕУЛЕКС-а тврде да постоји налог за хапшење Фатмира Љимаја због ратних

могућност да то њихова влада уради. На овом питању субобљавају се Хашим Тачи и Краснићи - појашњава Ивановић.

Петар Милетић, функционер СЛС и потпредседник косовског парламента, каже да још није расправљано о овом питању и да је председник Скупштине Косова рекао да то

његове присталице харали Косовом и Метохијом.

У међувремену под притиском доказа српскот тужилаштва специјално тужилаштво Косова подигло је оптужницу против потпредседника ДПК и посланика Скупштине Косова Фатмира Љимаја због ратних злочина против цивилног становништва и злочина против ратних заробљеника, укључујући и убиства.

В.Б.

Другови из рата: Фатмир Љимај и Хашим Тачи

злочина које је починио, потврђено је у овој мисији.

- Послали смо писмо председнику Скупштине Косова у вези са имунитетом који штити посланике од хапшења, чекамо одговор - истиче Ирина Гудљевић, портпарол ЕУЛЕКС-а. Оливер Ивановић, државни секретар у Министарству за Ким је казао да је председник косовског парламента већ одговорио преко албанских медија.

- Јакуп Краснићи је поручио да ову тему неће стављати на дневни ред, јер постоји

неће чинити, јер није у складу с Уставом Косова.

Међутим накнадно је саопштено да Љимај добио позив од ЕУЛЕКС-а да се 20. септембра појави на суду због сумњи да је злопупотребио положај и био укључен у организовани криминал док је био на челу и управљао министарством за саобраћај и телекомуникације. О злочинима над Србима за које се оптужује за сада бар са стране званичника нико не говори. Помињу га готово свакодневно породице чији су чланови страдали када су он и

КАКО ЈЕ ЉИМАЈ ПОСТАО МИЛИОНЕР

Министар саобраћаја Косова Фатмир Љимај, чији се капитал процењује на близу три милиона евра, један је од најбогатијих косовских Албанаца. Претпоставља се да порекло Љимајевог богатства потиче од илегалних прихода, стечених корупцијом и криминалом, рекао је неименовани функционер Општинског катастра Пришине.

Љимај је власник шест кућа у насељу Чаглавица. Још 2003. године

купио је стан у Приштини површине 110 квадратних метара, који је процењен на 280.000 евра. Породица Љимај поседује и стан површине 68 квадрата у елитном насељу Драгодан, чија је вредност процењена на 140.000 евра.

У поседу Љимаја је имовина вредна пола милиона евра у Малишеву - 13 хектара пољо-привредног обрадивог земљишта, стамбени објекти површине 300 метара квадратних - вредности 350.000 евра, аутомобили БМВ од 20.000, "ауди" А6 од 25.000 и "ауди" А4 од 25.000 евра.

Колективни центри се веома споро гасе

НЕЗАВРШЕНА ИЗБЕГЛИЧКА ПРИЧА

Остали стари и немоћни, за које је најшешце наћи трајни кров над главом

Скоро 20 година од када су отишли из својих домаћинстава готово 4.500 избеглици у Србији и данас живи у колективним центрима. Њихов број се сваке године смањује, али даље постоји 58 центара у којима прогнани и расељени живе у скученим собама а једини оброци су им они које добију на заједничком казану. Не зна се када ће и последња породица напустити колективни центар и пронаћи бољи дом.

Ранијих година било је лакше, јер су се из центара исељавали људи који су имали било какву перспективу. Комесаријат им је помагао да се осамостале и започну бољи живот. Али су остали они који немају готово никакву иницијативу, старији, немоћни и људи који нису у стању да сами учествују у проналажењу каквот-таквог решења.

До сада су ове породице налазиле сеоско домаћинство, за које би добиле донацију, а уз то и новац да купе домаће животиње или алат да обађују замљу. Другима су давани пакети грађевинског материјала за куће којима су сами направили темеље. Међутим, већина оних који су у центрима може да се пресели искључиво у станове које Комесаријат, уз помоћ донатора, гради за ову угрожену породицу.

Претходних година урађено је доста. Са више од 700 колективних центара пре 15 година, у којима је живело 60.000 људи, број је смањен на испод 60 са око 4.500 станара. Годишње се гаси од 10 до 12 али, да би на избегличку причу била

стављена тачка, морало би да се ради и више и брже а за то нема новца а средства европских, фондова за наредни период намењено управо за затварање колективних центара. А и из државног буџета требало би да буде издвојено 20% више новца за проблеме ове популације.

Укупно 5.492 породице је од 2008. године до данас, стамбено збринуто или економски оснажено. Када ће и остали станари колективних центара да добију сопствени кров над главом не зна се али као земља с најдужим избегличким проблемом у Европи и њих ће морати што пре збринути.

На Задушнице, 12. јуна, поново инцидент на Косову КАМЕНИЦАМА НА АУТОБУС СА СРБИМА

У јужном делу Митровице већина споменика порушена Ни протекле Задушнице нису на Космету протекле без инцидената, јер су у центру Ђаковице каменовани аутобуси са расељеним Србима који су дошли да обиђу гробље у овом граду. По речима Ђокиће Станојевића, председника општине Ђаковица, аутобуси са расељеним Србима каменовани су у Српској улици.

- После обиласка гробља, које се налази у граду, пошли смо у храм Успења пресвете Богородице, али смо по изласку из цркве били каменовани. Срећом, нико од путника није повређен - рекао је Станојевић, напомињући да су расељени Срби из овог града изашли под јаким обезбеђењем специјалних јединица КПС-а и ЕУЛЕКС-а. Иако је било планирано да око 120 расељених Срба обиђу гробље у Доњем Петровцу, надомак Ђаковице, посета овом гробљу је била отказана из безбедносних разлога. Поред Ђаковице, Срби су посетили и друга гробља у покрајини. Више стотина њих је, у пратњи полиције, обишло гробље у јужном делу Митровице, док су расељени Срби самоиницијативно посетили православно гробље у Приштини. Као и претходних година, на овом гробљу су затекли порушене споменике. На гробљу у јужном делу Митровице порушено је око 90 одсто споменика.

В.Б.

Тринаеста година агоније траје након отмице обилићких рудара

ЈЕ ДИ ИСТИНА НА ПОМОДУ?

Отмица обилићких рудара 1998. године, 22. јуна, била је "зачетак" групних киднаповања Срба и неалбанаца на Космету. То је повод да се подсетимо како се та агонија одвијала и шта је све чинила сестра отетог Драгана Вукмировића (40) из Милошева, Гордана Стаменковић која је тада живела у Врњачкој Бањи. Непрестано је обилазила канцеларије Међународног комитета Црвеног крста у Београду и Приштини, не би ли добила било какве информације, али свуда је наилазила на ћутање или образложења да су представници МКЦК "на терену". Покушавала је да међународне представнике измоли да сазнају било шта о судбини њихових најближих.

Драган Вукмировић (40), из Милошева код Обилића, 22. јуна, заједно са Зораном Ађанчићем и Филипом Гојковићем отет је у тренутку када је кренуо да поправи багер на угљенокопу "Белаћевац". Са њима су отета и два Албанца, који су убрзо пуштени.

Удружење породица киднапованих и убијених организовало дебату поводом годишњице масовних киднаповања

НЕДОПУСТИВА СПРОСТ

Овогодишње обележавање годишњице масовних киднаповања уприличено је одржавањем Округлог стола и конференције за новинаре где су осим председника Комисије за нестала лица Владе Републике Србије Вељка Одаловића и заменика јавног тужиоца за ратне злочине Миољуба Виторовића учествовали и представници косовских округа чији су чланови породица киднаповани и убијени.

На овом скупу који је организовало Удружење породица киднапованих и убијених лица на Косову и Метохији, још једном је изражено нездовољство недопустиво спорим темпом ексхумација и идентификација убијених лица. Постављено је питање како оправдати постојеће чињенично стање када за пуних осам месеци није предато ни једно тело породицама, а у приштинкој мртвачници се налази око 400 посмртних остатака. И кад је процесирање починилаца ратних злочина у питању помаци су занемарљиви закључено је на скупу.

- Од тада о њима немамо никаквих вести. Фамилије су ишли у Београд, у МКЦК, УНХЦР, америчку амбасаду... У МКЦК су нам тада рекли да нико не може да нас прими, јер су сви наводно отишли као појачање на Косово и да их тражимо овде., а ови нам опет кажу да су сви на терену - причала је тада Гордана Стаменковић.

Она сама је, како каже, четири пута ишла у приштинску канцеларију МКЦК али су је увек примили само преводиоци, са већ познатим кратким одговором: "Нема никог сви су на терену". У УНХЦР су јој рекли да су они задужени само за избеглице.

- Тражила сам помоћ и од Адема Демаћија или ме је, уместо њега, примио један из његове странке и рекао да ће мог брата и остале, ако се нису бавили политиком, "ОВК" пустити, рекла је Драганова сестра истакла да се никаквом политиком они нису бавили, радили су да прехране породице. Отети су са радног места, нису имали никакво оружје код себе. А она није одустајала од обијања прагова међународних хуманитарних организација, и поновновног покушаја у МКЦК - "можда се неко од њих врати

са терена". И тако су године пролазиле.

И тек се сада поново актуелизује ископавање масовне гробнице у Белаћевцу за коју се сумња да крије судбине отетих обилићких радника. После више одлагања и објашњења међународних фактора да нема паре да се ексхумирају тела, коначно је одлучено да се крене са "мртве тачке". Четвртог маја да почну радови на проналажењу посмртних ос-

татаца покопаних под јаловином, али су због временских услова опет су одложени до даљњег. Последњих месеци радови на ексхумацији су интезивирани, па ће се вероватно крајем године и окончати.

Б.Отовић

Три Пећанца киднапована у центру Пећи на очиглед многобројних грађана

ТРАЖЕЊИ ПОСАО - ОТЕТИ

КФОР “шешио” породице: ћустиће их как дају изјаве

Драган Дашић, Душан Јочић и Мујо Бидемовић кренули су у канцеларију КФОР-а у Пећи 18. јуна 1999. године да траже посао. Седиште КФОР-а је како су изјавили чланови њихових породица било у некадашњој згради Дома Војске ЈНА, у самом центру града, у то време врло прометном.

Дошли си колима и чекали испред зграде Дома да их позову на разговор. Причали су међусобно што је, показало се да је била фатална грешка. Српски језик у то време није се радо чуо међу Албанцима,

Милорад Поповић отет 31.августа 1999. године

СТРАДАО ЗБОГ ДРВА

На паноу у Удружењу породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији стоји фотос Милорада Поповића, аутопревозника из Приштине који је живео у насељу Сунчани брег.

Испод фотоса је исписано име датум и место рођења 24.03.1956. Грачаница и дан и место отмице 31.август 1999. године у Сливову.

Између редова ових штурих података стоји заправо један читав живот и људска драма која никада до краја није испричана, јер су многи њени делови бар за породицу и чланове Удружења остали тајна.

У селу Бело Поље код Пећи киднапован тридесетогодишњи Милош Ђирковић

ПРЕВИДЕО ОПАСНОСТ

Породица Ђирковић из Белог Поља код Пећи напустила је свој дом 17. јуна 1999. године из страха да

не страда од екстремиста и припадника ОВК који су “заводили ред” по селу и околини. Дуго су убеђивали Милоша, тредесетогодишњег младића који је радио као шумар да и он крене са њима и остави све и посао и кућу. Није хтео, говорећи да нема због чега да бежи и да неће оставити своју кућу да је пљачкају Албаници. Рачунао је да ће наставити да ради као шумар и да не сме својевољно да напусти посао. Након девет дана из куће где је последњи пут виђен, одведен је и од тада му се губи сваки траг.

Н.Ничић

тако што им је саопштио да ће их ОВК сигурно пустити чим им узму изјаве. То се наравно, није десило.

Н.Ничић

Оно што се зна до дана отмице је след догађаја који почeo тако што је он као аутопревозник из Приштине камионом кренуо ка Новом Брду. У селу Зебница је натоварио дрва која је требало да прода у Лапљем Селу. Његов послодавац је испричao, да му је по повратку у Приштину Поповић рекао да су га зауставила тројица Албанаца тражећи да плати порез на транспорт дрва. Албанац од кога је купио дрва саветовао му је да то учини јер је ОВК увела тај порез и да ће моћи кад обави уплату слободно убудуће да превози дрва.

Послодавац га је одвраћао од одласка и саветовао му да не плаћа тај намет, знајући да је то нека превара. Милорад Поповић је то ипак учинио, кренуо ка Новом Брду и никада се више није вратио.

Миодрага Станковића од отми-
чара спасио КФОР

ПРЕЖИВЕО ТОРТУРУ

На путу за Косовску Митровицу 16.августа 1999.
године губи се сваки траг Срђану Стојковићу

ОТЕТ ПОЛИЦАЈАЦ

- Након повлачења наше полиције са Косметом и мој брат Срђан Стојковић који је тада имао само 31 годину отишао је са својом супругом за Београд и наставио да тамо ради као полицајац. Након одласка долазио је у Косовску Митровицу, мислим три четири пута неким послом. Задњи пут није дошао у Митровицу јер је једноставно нестао - прича Срђанова сестра Данијела. Било је то 16.августа 1999. године и од тада му се губи сваки траг. Оно што је највише болело породицу Стојковић је зид ћутања на који су стално наилазили када би се распитивали о начину на који је нестао, о томе да ли је полиција

Има ли у нестанку Момчила Јоксимовића удела Албанца с којим је требало да се нађе у Радеву

ЧЕКАЈУЋИ КОМПИЈУ НЕСТАО

Након ошмице његово унакажено тело пронађено у Србици

Причајући како је његов покојни отац, син Момчила Јоксимовића, који је у тренутку отмице имао 61 годину, а био кондуктер по занимању, страдао изразио је сумњу да је комшија Албанац са којим је требало да се нађе у неку руку умешан у његов нестанак.

Наиме, Момчило који је живео у Косову Польу, у Видовданској улици договорио са комшијом Албанцем да 6.новембра 1999. године да из Радева оду у Косово Полье заједно да би обавили неки посао. Договорена је и сатница састанка, а пошто се тај Албанац није појавио у договорено време у 14 часова Момчило га је сачекао десетак минута и пошто није било по њега сигурно да стоји сам на улици, упутио се сам ка Косову Польу, на трактору. То су накнадно потврдили и локални риболовци из његовог насеља. Схвативши да се нешто лоше десило, пошто се није вратио кући, његови укућани су кренули у потрагу, алармирали КФОР и све остале службе тражења не би ли га нашли и ослободили уколико га је ОВК ухапсила и одвела у неки логор.

Њихова потрага је кратко трајала. Након два дана нађен је мртвав у Србици.

- Очајни смо што је тако ни крив ни дужан завршио свој живот. С обзиром да смо на његовом телу видели много рана и подлива, схватили смо да је умро у највећим мукама. Није он то заслужио. Њега су сви волели, био је добар човек, помагао је свима. Страдао је само зато што је Србин. То му је изгледа била једина мана.

М.М.К.

Један од малобројних Срба који су преживели невиђену физичку тортуру и отмицу Миодраг Станковић тада тридесетдугодишњак из села Жагаре код Гњилана имао је невероватну срећу јер су изненада нашли представници америчког КФОР-а и спасили га.

Према писању "Косово дејли љуз" (Косовских дневних новина) 22. октобра 1999. године њега су отели припадници ОВК почетком октобра исте године и одвели га у оближњу спаљену кућу где су га мучили, батинали и секли му ножем стомак и језик.

Како је он изјавио у КФОР-у међу мучитељима били су

и двојица његових комшија Ђерим Газими и Идриз Исени.

Само пуком срећом у време док су се над њим иживљавали, нашли су тада патрола америчког КФОР-а и кад су видeli шта се дешава ослободили су Миодрага и одвели га у болницу. Отничари су искористили моменат док су се они бавили Миодрагом и побегли.

Када је касније чуо шта се све десило са отетим Србима који су завршили у злогласном интернату у Гњилану, Миодраг Станковић је схватио да је имао изузетно велику срећу.

М.М.К.

водила истрагу о томе, затим и изјава његовог друга са којим је путовао, да је мислио да се он вратио кући и да не зна шта се са њиме дододило. Па човек није дугме да се изгуби и да за то нико не хаје. Чудни су ми били неки детаљи и сазнања до којих су дошеле она и снаха, Срђанова супруга, али даље до истине нису успеле да продру.

М.М.К.

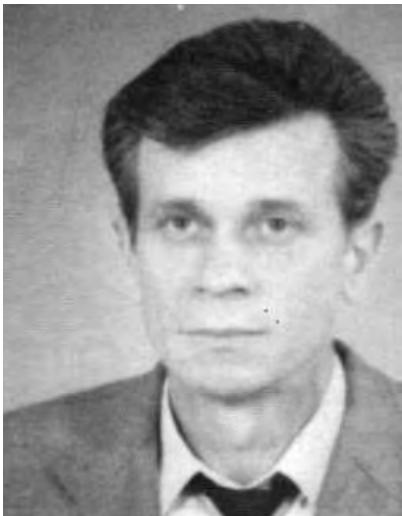

Отет из стана у Ђаковици

НЕПОЗНАТА СУДБИНА ВАТРОГАСЦА

Слободана Јањића 18. јуна 1999. године из зграде извела четворица припадника ОВК

Породица Слободана Јањића из Ђаковице од његове отмице 18. јуна 1999. године сваки дан доживљава као мучење јер је оптерећена мислима шта му се све догађало свих ових година од кад је насиљно отргнут од њих. Сваки одлазак на починак, страх је од снова у којима ће чути јауке у време мучења од

стране екстремиста. Живети у неизвесности са оваквим мислима и сновима теже је од сазнања да можда није међу живима, да су му муке прекраћене.

Отмицу Слободана Јањића тада педесетогодишњег ватрогасца Удружењу киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији, али и свим осталим институцијама које се баве потрагом несталих породица је одмах пријавила. Његова снаха је у Удружењу испричала да је он остао сам у стану у улици Димитрија Туцовића бр. 13 а да је његова супруга са децом по његовом наговору напустила тај узврели град пун припадника ОВК, пљачкаша, хулигана и људи који су дошли да Ђаковицу начине етнички чистом, недељу дана пре.

Четворица мушкараца су ушли у стан Слободана Јањића око десет сати, насиљно га извели из зграде и угурали у аутомобил. Нико од комшија и сведока који су гледали како га бацити екстремисти воде није знао да каже шта се са њим након тога десило.

М.М.К.

СВЕ НАМ ЈЕ КРЕНУЛО НАОЛАКО

Даут Морина и његова супруга Сузана Ранковић са својом децом, Далибором, Слађаном, Живаном и Анђелом били су срећни до те 1999. године, мада су живели у запуштеном насељу у Клини. Касније Сузана прелази у насеље Колонија у Ђаковици где је било превише дотрајалих кућица, мноштво отпада, хартије за продају, старог гвожђа и свега другог, што би у данашње време назвали секундарним сировинама. У Колонији су претежно живели Роми, Ашкалије и Абанци, а Сузана је била једина Српкиња. Јуна месеца 1999. године, екстремисти су убили Даута, а августа киднаповали Далибora. Сузани се срушио свет и у безнађу са две кћерке живела је у "осињаку" међу Албанцима који су је шиканирали. Да би опстала мења девојчицама имена па су постале Афродита и Албина. Ни то није помогло да малтретирања престану па је због тога, али и велике беде и глади, морала да напусти кућу. Да би спасила децу да не помрну од глади, Анђелу је дала једној италијанској породици захваљујући италијанским војницима. Сада Анђела живи у породици Букери у граду Болцану.

Издржала је притисак Даутове породице да јој узму друге две кћери.

- Мени је депонија била и робна кућа и самопослуга, од тога смо живели и облачили се све док ме није Црвени крст из Косовске Митровице спасио и дао ми смештај, храну и одећу.

Хвала им, рекла је својевремено Сузана Ранковић станарка картонског насеља Колонија у Ђаковици.

Сузана Ранковић

ТЕРАЛИ ГА ДА ЗАПАЛИ КУЋУ

Мислећи да ће у Горњем Неродимљу бити на сигурнијем и безбеднијем месту Милан Шабић (65) је из Приштине прешао у ово некад мирно село. Породица је одлучила да оде са Космета док се ситуација не буде смирила, а он је живео у својој кући, дружећи се са неколицином старијих људи који су остали да чувају своје куће. Његовом сину Звонку комшије су испричале да је тог 2.јула 1999. године у кућу, где је био са петорицом старијих сељана, упала група припадника ОВК и одвела их у њима непознатом правцу. Претходно су Звонковог оца натерали да запали своју кућу, што је он одбио. Учинили су то екстремисти. Једног од старада су ранили и оставили да лежи на земљи, где је он издахнуо. Остале људе и Милана Шабића су одвели у неки од својих казамата.

Пре 12 година испред зграде СУП-а у Пећи отет Радован Булатовић

ВРЕМЕ ТЕЧЕ У ИШЧЕКИВАЊУ

Када је 26. јуна 1999. године отет на улици испред зграде СУП-а у Пећи Радован Булатовић је имао 69 година. Био је човек који је мирно “трошио” своје пензионерске дане, који ни по ком основу није могао бити војни или

полицијски ангажован и који никога ни на који начин није повредио или му ишта нажао учинио. Многи његови суграђани и пријатељи мисле да се у погрешно време нашао на погрешном месту и да га је неко од припадника ОВК препознао као Црногорца и да је то био довољан разлог да га одведу у непознатом правцу. Одведен је највероватније у неки од њихових логора из којих се нико жив није вратио.

Пуних 12 година породица Радована Булатовића трага за њим, али се то показало као неуспешна и неизвесна борба Жале за њим и његови пријатељи и комшије који су сада расути широм Србије и Црне Горе, распитују се има ли неких нових података о њему.

И његова породица, а син најчешће обилази институције које се баве несталима, долазе у Удружење у нади да ће нешто ново чути, али новости о њему нема.

А.М.

На дан почетка бомбардовања нестао Бедрија Ђерими НЕУСПЕШНА ПОТРАГА

Разлог зашто је киднапован Бедрија Ђерими, Ром из Липљана је многим мештанима из тог градића одмах по сазнању за његову несрећу био јасан.

Радио је за српску полицију а то је за припаднике ОВК био грех који се не оправшта. Зато га је група екстремиста 24. марта 1999. године на дан када су пале бомбе НАТО-алијансе на Приштину и околину, киднаповала и одвела у непознатом правцу.

Потрага за њим као и многе друге била је неуспешна и поред тога што су алармисане све надлежне службе полиције, Црвени крст, Европски центар за права Рома.

М.М.К.

Дејана Стојиљковића српског полицијца за време бомбардовања киднаповали припадници ОВК

ИЗВЕДЕН ИЗ АУТОБУСА

Да ли је неко дојавио припадницима ОВК, да се у аутобусу на линији Косовска Митровица-Пећ налази припадник српске полиције из села Велико Ропатово код Гњилана, Дејан Стојиљковић (26) или је то била његова “рутинска контрола”, његовом стрицу који је са њим путовао, никада неће бити јасно. Зна само да су зауставили аутобус, ушли у њега и бахато се упутили према Дејану претећи му оружјем уз наредбу да треба да сиђе. Десило се то код места Чугре Полье. Никог осим њега, укључујући и стрица нису дирали, већ су их пустили да наставе пут.

Тог 19. маја 1999. године када су на Космету и у Србији увекико падале бомбе, а наша војска и полиција била на дужности када је нестао Дејан.

Бр.	ПРЕЗИМЕ	ИМЕ	ДАТ. НЕСТАНКА	МЕСТО	МЕСТО ПРОНАЛАСКА	ДАТ. ПРЕД.	МЕСТО САХРАНЕ
319.	Перовић	Жарко	18.06.1999.	Пећ	Dečane	17.12.10	Пожаревац
320.	Марковић	Вељко	09.02.1999.	Недаковац	Klečka	17.12.10	Београд
321.	Тодоровић	Живота	11.04.1999.	Сува Река	Klečka	17.12.10	Лапова Варош
322.	Мојсић	Звездан	31.10.1999.	Ђаковица	Đakovica	17.12.10	К. Митровица
323.	Ђукин	Миодраг	22.06.1999.	Липљан	Dragodan-Priština	17.12.10	К. Митровица
324.	Јочић	Душан	18.06.1999	Пећ	Peć	17.02.10	К. Митровица
325.	Витошевић	Срђан	17.07.1998.	Ораховац	Mališevco	17.02.10	К. Митровица
326.	Бурица	Јован	13.06.1999	Pриштина	Priština	29.07.11	Београд
327.	Стаменковић	Жарко	22.06.1999	Pриштина	Priština	29.07.11	Ниш
328.	Мићуновић	Радунка	Мај.1999	Pриштина	Priština	29.07.11	Куршумлија
329.	Шаља	Реџа	јун 1999	Ђаковица	Đakovica	04.10.11	Подгорица
330.	Радевић	Богдан	24.06.1999	Пећ	Peć	04.10.11	Подгорица
331.	Срдин	Стана	24.03.1999	Призрен	Priština	04.10.11	Гламоч

УДРУЖЕЊЕ ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

**Београд, Ул. Адмирала Гепрата бр. 2
тел. 011/76-11-062**

**Ниш, ул. Победина 66
КАЛЧА, I спрат, ламела д
локал 121**

018/515-140

**Краљево, Ул. Хајдук Вељка 2/3
тел. 036/315-123**

**Грачаница
тел. 038/64-357**

